

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr 21-05-3169

Chișinău

"28" aprilie 2017

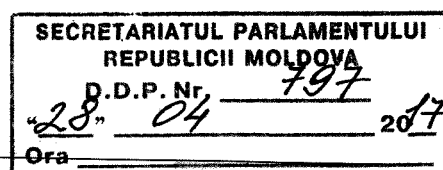
**Domnului Adrian CANDU,
Președinte al Parlamentului**

Stimate Domnule Președinte,

Potrivit prevederilor art.127 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, prezentăm alăturat Raportul anual privind implementarea Programului de activitate al Guvernului 2016-2018.

Cu respect,

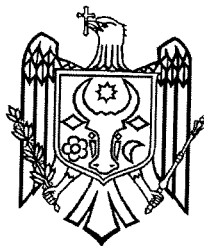
**Pavel FILIP,
Prim-ministru**

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

RAPORT

privind implementarea

Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anul 2016

Chișinău, 2017

INTRODUCERE

Pe parcursul primului an de la investiție, activitatea Guvernului Republicii Moldova a fost orientată spre consolidarea relațiilor cu partenerii externi, fortificarea capacităților instituțiilor statului, *recâștigarea încrederii oamenilor în instituțiile statului, prin transparentizarea acestora și redeschiderea guvernării spre societate, spre dialog.*

Scopul primordial al prezentului Raport de activitate constă în analiza evoluțiilor înregistrate pe parcursul anului 2016, conform obiectivelor stabilite, fiind structurat în conformitate cu obiectivele generale ale Programului de activitate al Guvernului pentru anii 2016-2018.

Toate acțiunile întreprinse în această perioadă au vizat implementarea prevederilor Programului de activitate al Guvernului pentru anii 2016-2018 și ale Planului de acțiuni aferent acestuia și, în mod evident, a prevederilor Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană și altor angajamente naționale și internaționale.

Pe parcursul anului 2016, Guvernul a avut drept obiectiv principal creșterea bunăstării, siguranței și calității vieții cetățenilor, în special prin dezvoltarea economiei și facilitarea creării locurilor de muncă bine plătite, eradicarea corupției și garantarea supremației legii, asigurarea securității personale, fortificarea capacității de apărare a țării, prestarea serviciilor publice accesibile și cost-eficiente, asigurarea protecției sociale pentru grupurile vulnerabile ale populației.

Un element fundamental care a contribuit la eficientizarea guvernării a fost consolidarea relațiilor cu partenerii externi, ceea ce a permis Republicii Moldova să mizeze în continuare pe sprijinul financiar al acestora și să relanseze toate reformele demarate pentru asigurarea bunăstării societății și dezvoltării economice.

Astfel, în noiembrie 2016 a fost încheiat Memorandumul cu Fondul Monetar Internațional, în sumă de 180 milioane de dolari, pentru susținerea Republicii Moldova în adoptarea reformelor structurale pentru următorii trei ani. Totodată, Comisia Europeană a oferit Republicii Moldova un Program de asistență macrofinanciară în valoare de 100 milioane de euro, pentru stabilizare și dezvoltare.

Rezultatele atinse pe parcursul anului 2016 constituie o garanție a faptului că Guvernul actual este angajat plenar în angajarea obiectivelor asumate și va pleda în continuare pentru implementarea reformelor care vor asigura calitatea actului de guvernare prin instituții corecte și drepte, acționând în baza principiului transparenței și eficienței.

I. COMBATEREA CORUPȚIEI

În perioada de referință, activitatea Guvernului a fost orientată spre realizarea măsurilor planificate pentru anul 2016 în Planul de acțiuni al Guvernului și Planul național pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană.

O prioritate în acest proces a fost dezvoltarea cadrului legislativ în domeniul combaterii corupției, pentru a îmbunătăți instrumentarul existent. Astfel, pot fi evidențiate următoarele progrese la nivel legislativ:

- Legea nr. 105 din 26 mai 2016 privind modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002. Prin intermediul implementării prevederilor legii este asigurată incriminarea acțiunilor ce au drept scop obținerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe, delapidarea și deturnarea acestor mijloace, dar și protecția intereselor instituțiilor europene, buna gestionare a mijloacelor financiare, prevenirea fraudelor financiare.
- Legea nr. 134 din 17 iunie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Legea delimitează competențele de constatare și soluționare a cauzelor contravenționale de către Autoritatea Națională de Integritate și Centrul Național Anticorupție și aduce legislația națională în concordanță cu dispozițiile Legii nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și ale Legii nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale.
- Legea nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Obiectivul urmărit de lege constă în ajustarea cadrului legislativ conexe la prevederile Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură prin crearea mecanismelor necesare implementării complete și eficiente a acesteia, precizarea competențelor procurorului la exercitarea atribuțiilor Procuraturii, precum și delimitarea clară a atribuțiilor procurorului și ale organului de urmărire penală în cadrul procesului penal.
- Legea nr. 102 din 21 iulie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative. Prin intermediul legii respective, Legea nr. 325 din 23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale a fost ajustată la dispozițiile Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 16 aprilie 2015, iar legislația națională a fost ajustată la prevederile Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013; a fost introdusă evaluarea integrității instituționale.
- Hotărârea Parlamentului nr. 89 din 12 mai 2016, prin care a fost extins termenul de implementare a Strategiei naționale anticorupție 2011-2015 până în anul 2016. Astfel, prin Hotărârea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2016 a fost aprobat Planul de acțiuni pe anul 2016 privind implementarea acestei Strategii.
- Hotărârea Guvernului nr. 1365 din 19 decembrie 2016 „Privind desemnarea punctului principal de contact pentru Oficiul European de Luptă Antifraudă”. Centrul Național Anticorupție a fost desemnat în calitate de punct principal de contact pentru OLAF,

responsabil de cooperarea și schimbul de informații cu OLAF privind cazurile de obținere frauduloasă, utilizare contrar destinației, delapidare a mijloacelor din fondurile externe oferite de Uniunea Europeană, corupție și alte acte conexe, care pot prejudicia interesele financiare ale Uniunii Europene.

- Aprobarea proiectului Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020 (proiectul hotărîrii Parlamentului a fost adoptat de către Parlament, în lectură finală, la **30 martie 2017**);

- Aprobarea proiectului legii privind Agenția Recuperarea Bunurilor Infractionale (proiectul de lege a fost votat de Parlament în lectura a doua la **30 martie 2017**).

- Aprobarea proiectului legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care reprezintă cadrul conex al proiectului legii privind Agenția Recuperarea Bunurilor Infractionale (proiectul de lege a fost votat de Parlament în lectura a doua la **30 martie 2017**).

Pentru a ilustra evoluția pozitivă în ceea ce privește eficiența instrumentelor de prevenire și luptă împotriva corupției aplicate de CNA, putem menționa îmbunătățirea nivelului de interacțiune a cetățenilor cu Centrul din perspectiva sesizării actelor de corupție și solicitării de consultanță de specialitate.

Astfel, în anul 2016, ofițerii CNA au examinat 37.062 de sesizări, plîngeri, demersuri, petiții și alte materiale, acest indice fiind în creștere cu 4% față de perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, în cadrul acțiunilor de investigare a infracțiunilor, ofițerii CNA au primit în audiență 16.292 de cetățeni, în creștere cu 8% față de perioada similară a anului precedent. Îmbunătățirea acestor indicatori denotă o schimbare pozitivă la nivelul interacțiunii instituției cu cetățenii, fapt care asigură o perspectivă bună pentru consolidarea unui dialog mai constructiv și util.

În aceeași perioadă au fost recepționate și examinate 2028 de apeluri ale cetățenilor. Analiza petițiilor și apelurilor la Linia națională anticorupție denotă că, în majoritatea cazurilor, cetățenii și-au exprimat încrederea în CNA în calitate de instituție capabilă să combată corupția și spălarea de bani, au confirmat necesitatea existenței, consolidării și dezvoltării capacităților CNA. Acest lucru demonstrează existența unei comunicări eficiente între instituțiile de profil și cetățeni, în vederea conjugării eforturilor pentru a eradica fenomenul corupției.

Activitățile desfășurate în domeniul prevenirii corupției sînt axate preponderent pe îmbunătățirea dialogului dintre instituție și societate, inclusiv pe simplificarea utilizării de către cetățeni a instrumentelor legale și instituționale de raportare a actelor de corupție și comunicare cu autoritățile de profil, în vederea sancționării acestor nereguli.

În acest fel, pe parcursul anului 2016, în vederea *sensibilizării cetățenilor privind educația anticorupție*, au fost desfășurate 634 de instruiți anticorupție, cu 14% mai mult în raport cu aceeași perioadă a anului precedent (555 în anul 2015), la care au participat 24.725 de persoane, dintre care 12.123 de agenți publici, 12.053 de elevi și studenți, 549 de persoane din alte categorii. În aceeași perioadă au fost pregătite cursuri pentru reprezentanții sectorului

privat, precum și pentru autoritățile publice locale (25 de raioane) cu genericul „Elaborarea și implementarea Planurilor strategice de prevenire a riscurilor de corupției la nivel local”.

Un alt instrument important aplicat în domeniul prevenirii corupției este *expertiza anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative* în vederea corespunderii lor cu politica statului de prevenire și combatere a corupției. În perioada anului 2016 au fost examinate circa **1070** de proiecte de acte normative, asupra majorității acestora (987 de proiecte, sau 92%) fiind întocmite rapoarte de expertiză. În 263 de proiecte adoptate în 2016 (în anul 2015 – 172) au fost identificați 746 de factori (în anul 2015 – 358), dintre care au fost acceptați de autorii proiectelor 400 (în anul 2015 – 186), ceea ce denotă o eficiență a expertizei anticorupție de 53,62% (în anul 2015 – 51,96%).

În anul 2016 a fost desfășurat și definitivat procesul de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul a **7 entități** publice și s-a efectuat o evaluare de sistem, fiind totodată monitorizate planurile de integritate. În perioada de raport a fost finalizată activitatea de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul sistemului național de achiziții publice. Exercițiul s-a finalizat cu elaborarea unui raport de evaluare a riscurilor de corupție caracteristice sistemului național de achiziții publice, cu recomandări în vederea atenuării acestora.

În urma măsurilor speciale de investigații, ofițerii CNA au depistat și au contracarat 858 de infracțiuni, în creștere cu 18% față de perioada similară a anului precedent. Cea mai mare creștere au înregistrat infracțiunile de corupere activă, al căror număr s-a majorat cu 83% față de anul 2015. Creșterea numărului actelor de corupere activă se explică prin implementarea eficientă de către CNA a Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității instituționale. Ca urmare, constatăm că impactul activității CNA de testare a integrității profesionale a agenților publici, inițiată în anul 2013, a fost semnificativ și a marcat schimbarea radicală a situației privind criminalitatea latentă în domeniul respectiv.

Potrivit sondajelor de opinie, dar și monitorizărilor autorităților publice, categoriile cele mai vulnerabile la corupție în Republica Moldova sînt exponenții justiției și ai mediului politic. Cît privește justiția, în ultimii 2 ani au fost puși sub învinuire pentru acte de corupție aproximativ 3% din judecători și procurori (36 din 1150), unii dintre ei fiind deja condamnați și execută pedepse privative de libertate. Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a promovării reformelor în domeniul justiției și procuraturii, reducerii imunităților etc. În privința corupției din mediul politic, cele mai răsunătoare sînt dosarele ce vizează devalizarea sistemului bancar de 13 miliarde de lei, sau aproximativ 1 miliard de dolari, în perioada de pînă la 2014, cu implicarea demnitarilor de stat și a persoanelor afiliate lor din mediul de afaceri. Pînă în septembrie 2016, Procuratura Anticorupție și Centrul Național Anticorupție au reușit să stabilească responsabilitatea penală și să înainteze învinuiri pentru aproximativ 7,7 miliarde de lei (sau 59% din miliardul de dolari). Astfel, dosarele penale în privința a 17 persoane au fost transmise în judecată, pe unele dintre ele fiind pronunțate sentințe de condamnare.

Pe parcursul anului 2016, în gestiunea ofițerilor de urmărire penală ai CNA s-au aflat 2184 de cauze penale (cu 20% mai multe față de anul 2015). Au fost reținute în procedură 1298 de cauze, 63 au fost reluate, iar 440 au parvenit conform competenței de la alte organe.

Au fost finalizate 612 cauze penale, din ele 259 – în privința a 325 de persoane învinuite – au fost trimise în instanță (202 cauze penale în privința a 244 de învinuiți pornite pe infracțiunile de corupție și conexe acestora, 8 cauze în privința a 14 învinuiți – pe infracțiunile de ordin economico-financiar și restul de 49 de cauze penale în privința a 67 de învinuiți – pe alte categorii de infracțiuni.

În ceea ce privește finalitatea judiciară a cauzelor de corupție instrumentate, în 84% din cazuri instanțele de fond au adoptat sentințe prin care este stabilită vinovăția inculpaților. Totodată, în ultimii ani, pe marginea dosarelor de corupție s-a mărit considerabil (de 10-12 ori) aplicarea pedepselor privative de libertate cu executare. Închisoarea cu *executare* a fost aplicată, în fond, în privința a 20% din totalul inculpaților condamnați, pentru un termen mediu de 5 ani. Acesta este un rezultat al modificărilor legislative operate, al mediatizării activității instanțelor și al unificării practicii judiciare. În creștere se află și valoarea medie a amenzilor penale, și anume: în anul 2014 – 26,5 mii lei, în anul 2015 – 43,2 mii lei și în anul 2016 – 45,1 mii lei (sau cu 70% mai mult comparativ cu 2014 și cu 4% mai mult comparativ cu anul 2015). Totodată, pentru anul 2017 sînt planificate modificări legislative pentru a asigura proporționalitatea amenzilor față de cîștigurile provenite din corupție.

La compartimentul **prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului**, pe parcursul anului 2016 activitatea a fost marcată de desfășurarea unor procese reformatoare de amploare, cu scopul ajustării sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor la prevederile standardelor internaționale și legislația europeană nou-adoptată.

Pentru executarea prevederilor Planului de acțiuni al Strategiei privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, a fost inițiat procesul de evaluare națională a riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului, obținîndu-se în acest sens asistența Băncii Mondiale. Astfel, a fost elaborată și aprobată Hotărîrea Guvernului nr. 697 din 9 octombrie 2015 „Privind efectuarea evaluării naționale a riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului”. Conform termenilor stabiliți și agreeți cu Banca Mondială, CNA, cu aportul instituțiilor membre ale grupului de lucru, a elaborat și a aprobat raportul de evaluare națională a riscurilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, urmînd a fi aprobat planul de măsuri privind eradicarea riscurilor identificate în rezultat al exercițiului desfășurat în acest domeniu.

La capitolul efectuării modificărilor și completărilor la cadrul normativ în domeniu, proiectul legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor urmărește abrogarea Legii actuale ce reglementează acest domeniu. Noua versiune este ajustată la prevederile Directivei UE 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului din 20 mai 2015. Prin această Directivă, Parlamentul European actualizează standardele existente ale UE, abrogînd Directivele 2005/60/CE și 2006/70/CE. Totodată, și standardele FATF (40 de recomandări) au fost revizuite în 2012. La 30 martie 2017, proiectul de lege a fost adoptat în prima lectură de către Parlament.

II. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA

A. Politica externă

Cooperarea cu Uniunea Europeană are ca prioritate garantarea continuității parcursului european și menținerea sprijinului acordat de Bruxelles și statele membre în procesul de reforme.

După învestirea Guvernului, principala preocupare a politicii externe a constat în recâștigarea încrederii partenerilor externi, restabilirea relațiilor cu instituțiile financiare internaționale, resetarea cooperării cu partenerii tradiționali, în particular din Europa Occidentală, reîntregirea țării.

Un eveniment important al anului a fost finalizarea procedurilor de ratificare de către toate statele membre ale Uniunii Europene a Acordului de Asociere, acesta intrând în vigoare la 1 iulie. În 2016 a fost intensificată coordonarea interinstituțională în ceea ce privește implementarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Obiectivele majore ale cooperării sînt implementarea Acordului de Asociere și a Agendei de asociere, a Foi de parcurs privind agenda de reforme prioritare; aplicarea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător în regiunea transnistreană; stabilizarea sistemului bancar și reluarea asistenței Uniunii Europene.

Ca urmare a dialogului intens cu partenerii europeni privind deblocarea asistenței financiare și a Acordului încheiat cu Fondul Monetar Internațional, au fost recepționate 6 tranșe pentru 4 programe, în valoare totală de circa 45,3 mil. euro. Totodată, au fost lansate discuțiile cu Uniunea Europeană privind noul Cadru multianual de acordare a asistenței Uniunii Europene pentru 2017-2020, iar Memorandumul de înțelegere de circa 100 mil. euro, din care 40 mil. euro grant, este în prezent în proces de definitivare.

Un alt rezultat al acțiunilor realizate în 2016 îl reprezintă publicarea de către Comisia Europeană și Serviciul European de Acțiune Externă, la data de 13 martie a anului curent, a unui raport ce reflectă implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - UE începînd cu luna noiembrie 2014 (cu prilejul desfășurării celei de-a III-a Reuniuni a Consiliului de Asociere, 31 martie 2017). Raportul evidențiază că Republica Moldova a inițiat o serie de reforme, care au drept scop să consolideze independența justiției, să combată corupția, să eficientizeze administrația publică, să restabilească stabilitatea macroeconomică, precum și să ajusteze legislația la normele Uniunii Europene în domenii precum electricitatea și gazul natural, reliefînd, totodată, importanța asigurării implementării legislației adoptate pentru atingerea unor rezultate tangibile.

În ceea ce privește Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere, accentul a fost pus pe eliminarea restanțelor din perioada 2014-2015, înregistrîndu-se o rată de realizare de 73,73%, iar acțiunile nerealizate au fost incluse în noul Plan de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană pentru 2017-2019 (aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1472 din 30 decembrie 2016). Prin urmare, rata de armonizare a legislației naționale a atins cifra de 34%. Pe

parcursul anului 2017, o atenție sporită va fi acordată atingerii progresului în domenii precum drepturile omului, revitalizarea sectorului bancar, sporirea transparenței în sectorul energetic, justiție și lupta împotriva corupției, implicarea activă a societății civile în implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană, crearea condițiilor necesare pentru valorificarea deplină a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător pe întreg teritoriul țării.

Atât în cadrul celei de-a III-a Reuniuni a Consiliului de Asociere (31 martie 2017), cât și în cadrul celei de XI-a Reuniuni a Grupului pentru Acțiune Europeană a Republicii Moldova „Prietenii Moldovei”, au fost abordate prioritățile relațiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și evidențiate domeniile cărora Republica Moldova ar trebui să le acorde o atenție suplimentară în vederea asigurării aderenței la normele și standardele Uniunii Europene.

Cooperarea bilaterală. În 2016 au fost întreprinse acțiunile necesare pentru promovarea dialogului bilateral cu statele din toate zonele lumii.

Se constată o dinamică generală pozitivă a dialogului bilateral cu statele europene, astfel că au fost efectuate mai multe vizite importante la diferit nivel și valorificate oportunitățile de întrevederi bilaterale oferite în cadrul reuniunilor internaționale multilaterale. În urma acestora, majoritatea statelor Europei Occidentale, dar și o serie de țări din Europa Centrală și de Sud-Est au continuat sau chiar au exprimat disponibilitatea de a spori cooperarea tehnică și asistența pentru dezvoltarea durabilă și sprijinirea proceselor de reforme și modernizare a Republicii Moldova. De asemenea, a fost aprofundat Parteneriatul strategic pentru Integrarea Europeană a Republicii Moldova cu România, au fost consolidate relațiile strategice multidimensionale de bună vecinătate cu Ucraina, a fost menținut dialogul strategic cu Statele Unite ale Americii, a fost dinamizat dialogul bilateral cu Federația Rusă și cu alte țări din Europa de Est și Caucaz, precum Republica Belarus, Georgia, Republica Azerbaidjan și Republica Armenia. Pe lângă acestea, au fost înregistrate progrese în dezvoltarea relațiilor Republicii Moldova cu asemenea actori importanți ca Republica Populară Chineză și Japonia, dar și cu alte state din regiunea Asia-Pacific, care oferă vaste oportunități de cooperare bilaterală, precum Republica Coreea, Republica India, Republica Indonezia, Uniunea Australiei etc.

În contextul Programul de guvernare, care acordă o atenție sporită cooperării în domeniul securității și apărării naționale, a fost organizată o întrevedere a Prim-ministrului Republicii Moldova Pavel Filip cu Secretarul General NATO J. Stoltenberg și semnarea Acordului privind instituirea Oficiului de Legătură NATO la Chișinău (29 noiembrie), acesta fiind o expresie elocventă a sprijinului Alianței Nord Atlantice pentru suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova, a respectului pentru neutralitatea țării, precum și a interesului Republicii Moldova de a valorifica în continuare experiența și asistența oferită de NATO la promovarea reformelor în sectorul de securitate și apărare națională.

În anul 2016, eforturile Guvernului s-au axat și pe realizarea obiectivelor de cooperare cu Consiliul Europei (CoE) și structurile ONU abilitate cu competențe în domeniul drepturilor omului, inclusiv pe implementarea proiectelor de asistență incluse afi în Planul de acțiuni al

CoE pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova (2013-2016), cât și în Cadrul de cooperare programatică (PCF) CoE-UE pentru Țările Parteneriatului Estic (2015-2017). Eforturi substanțiale au fost depuse în contextul pregătirii și susținerii Raportului național (ciclul II) în cadrul Grupului de Lucru cu privire la Evaluarea Periodică Universală (UPR) a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului.

Pe parcursul anului 2016 au fost depuse eforturi constante în vederea liberalizării regimului de vize cu statele din Balcani și America Latină (de exemplu, cu Bosnia și Herțegovina procesul a fost finalizat, iar cu Republica Columbia, Republica Argentina, Statele Unite Mexicane, acesta se află la diferite etape).

Consolidarea bazei juridice bilaterale și multilaterale. În anul 2016 au fost semnate 83 de tratate internaționale, din care 42 de tratate bilaterale (17 cu statele membre ale Uniunii Europene) și 41 de tratate multilaterale. În perioada de referință au intrat vigoare 88 de tratate, din care 45 de tratate multilaterale și 43 de tratate bilaterale. De asemenea, au fost purtate negocieri bilaterale referitor la proiectele privind readmisia cu Republica Portugheză, Federația Rusă, Republica Azerbaidjan, Republica Kazahstan și Republica Armenia; a fost definitivat și pregătit pentru semnare Acordul de cooperare în domeniul muncii, protecției sociale și familiei dintre ministerele de profil din Republica Moldova și Republica Lituania; au avut loc negocieri între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea în domeniul migrației de muncă; au fost purtate negocieri în domeniul protecției sociale cu Regatul Spaniei, Republica Federală Germania și Statul Israel (Acordul cu Republica Federală Germania în domeniul securității sociale a fost semnat la 12 ianuarie 2017); a intrat în vigoare Acordul în domeniul securității sociale dintre Republica Moldova și Regatul Belgiei, precum și Aranjamentul administrativ pentru aplicarea acordurilor menționate (semnate în anii 2012 și 2015).

B. Securitate și apărare

În anul 2016, promovarea și implementarea politicii de apărare de către Guvern au fost realizate pe următoarele direcții prioritare:

- perfecționarea cadrului legal și ajustarea documentelor de politici în domeniul apărării și crearea unui mecanism integrat de planificare a apărării naționale;
- contribuirea la Politica de Securitate și Apărare Comună a Uniunii Europene, continuarea cooperării cu NATO și continuarea promovării participării Republicii Moldova la eforturile internaționale de gestionare a amenințărilor și provocărilor contemporane;
- profesionalizarea Armatei Naționale (AN), inclusiv prin creșterea ponderii militarilor prin contract, precum și intensificarea măsurilor de protecție socială a militarilor și membrilor familiilor lor;
- dezvoltarea relațiilor de cooperare cu organizațiile internaționale de profil, instituțiile de apărare ale altor state, precum și extinderea cooperării cu partenerii străini.

Perfecționarea cadrului legal și ajustarea documentelor de politici în domeniul apărării și crearea unui mecanism integrat de planificare a apărării naționale

În contextul perfecționării sistemului actual de apărare, Guvernul a continuat, pe parcursul anului 2016, procesul de perfecționarea cadrului legal și de ajustare a documentelor de politici în domeniul apărării. În mare parte, acest proces s-a derulat în conformitate cu inițiativa de Dezvoltare a Capabilităților de Apărare (DCBI) la care Republica Moldova a aderat în 2014.

Astfel, ca urmare a analizei cadrului legislativ existent în domeniul apărării naționale, s-a recurs la revizuirea și ajustarea Legii nr. 345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională, fapt ce a condiționat o reglementare juridică în procesul de planificare a apărării, care nu era prevăzută anterior. Aceste modificări prezintă un cadru legal adecvat, care permite reglementarea modului de asigurare a securității militare și apărării naționale a Republicii Moldova și oferă garanții legislative pentru procesul de planificare și funcționare eficientă și viabilă a întregului sistem național de apărare.

Totodată, a fost elaborat proiectul Strategiei securității naționale (SSN) și Planul de acțiuni aferent. Elaborarea acestora s-a impus odată cu conștientizarea existenței unor viziuni distorsionate asupra amenințărilor și riscurilor la adresa securității țării.

Planificarea apărării reprezintă o altă componentă esențială a politicii de apărare pentru care s-au făcut eforturi de creștere a capacităților instituționale. Astfel, legiferarea procesului de planificare a apărării, prin capitolul IV al Legii nr.345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională, poate fi considerat un pas important în implementarea treptată a întregului proces. Ajustarea sistemului de planificare al apărării la standardele moderne va permite o abordare sistematică în identificarea alternativelor optime pentru îndeplinirea misiunilor AN, precum și susținerea acestora cu resurse. Cu toate acestea, luând în considerare tergiversarea aprobării documentelor de politici de bază, ca măsură temporară în vederea asigurării continuității procesului de reformare, menținere și dezvoltare a capabilităților militare ale AN și instituțiilor Ministerului Apărării (MA), au fost aprobate Liniile directoare de planificare a apărării pentru anii 2017-2018.

Dezvoltarea colaborării cu Uniunea Europeană în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună și continuarea cooperării cu NATO în cadrul Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului, Inițiativei de Consolidare a Capacităților de Apărare.

În actualul mediu de securitate și apărare, Republica Moldova nu poate exista independent, fără a stabili relații de parteneriat cu state și organizații internaționale. Pe parcursul anului 2016 politicile de apărare au fost determinate de continuarea colaborării cu UE în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC) și de dezvoltarea cooperării cu NATO.

Promovarea cooperării și participării în cadrul PSAC continuă să reprezinte o prioritate pentru Republica Moldova. În pofida faptului că UE nu are încă o agendă clar stabilită în

domeniul de apărare, a fost continuată implementarea, în măsura resurselor disponibile, a acțiunilor asumate. În acest sens, au fost întreprinse măsuri în vederea punerii în aplicare a Legii nr. 219 din 3 decembrie 2015 privind participarea Republicii Moldova în misiunile și operații internaționale. Totodată, au fost luate măsurile necesare în vederea detașării pentru încă 6 luni a reprezentantului AN în misiunea UE de consiliere militară în Republica Centrafricană (EUMAM). La același capitol se înscrie și participarea reprezentantului MA la reuniunile Panelului privind cooperarea în domeniul PSAC, consultările bilaterale Republica Moldova - UE în domeniul PSAC și ședințele extinse ale Grupului de lucru pentru coordonarea procesului de colaborare cu UE în cadrul PSAC. De asemenea, au fost inițiate unele programe de asistență cu echipament de destinație dublă pentru dezvoltarea capacităților de reacții la situații de criză.

În Programul individual de parteneriat și cooperare Republica Moldova - NATO, pe compartimentul de responsabilitate al MA au fost planificate 104 activități în pentru sprijinirea implementării obiectivelor asumate în cadrul programelor de cooperare cu NATO și a obiectivelor naționale, aproximativ 80% din aceste fiind realizate. Adițional au fost negociate și realizate încă 15 activități.

În scopul realizării recomandărilor experților NATO de implementare a Rezoluției ONU 1325, a fost desfășurat un amplu proces de autoevaluare interinstituțională pe dimensiunea gender în instituțiile sectorului de securitate și apărare. Grație suportului acordat de către UN Women în Moldova, a fost elaborat Raportul legislativ cu privire la analiza standardelor internaționale și a cadrului legislativ național în domeniul egalității de gen. Datorită Programului „Știința pentru Pace și Securitate” al NATO și Institutului pentru Securitate Incluzivă, a fost elaborat și lansat, la data de 6 octombrie 2016, proiectul în vederea elaborării Planului de implementare a Rezoluției 1325. Drept urmare, în perioada 26-28 octombrie 2016 a fost dat startul implementării primei faze a proiectului.

De asemenea, în cadrul Platformei de interoperabilitate, AN continuă să beneficieze de suport considerabil din partea Alianței prin asistență și consultări în procesul de reformare a sectorului de apărare, educație și instruire militară, participarea la exerciții internaționale, certificarea subunităților declarate conform conceptului OCC etc. Totodată, aceasta reprezintă reflecția eforturilor depuse de Republica Moldova în afirmarea sa în calitate de partener credibil pentru Alianța Nord-Atlantică prin participarea la operațiunea KFOR (41 de militari, al 6-lea contingent fiind detașat la data de 29 noiembrie 2016) și, totodată, își menține statutul nu doar de consumator, ci și de furnizor de securitate. În afară de aceasta, militarii AN participă în calitate de observatori militari sau ofițeri de stat major/de legătură în diferite operații de menținere a păcii, sub egida ONU și OSCE. MA întreprinde permanent măsuri pentru a mări numărul de militari în operațiile de menținere a păcii.

Cooperarea dintre MA și NATO nu se bazează doar pe realizarea obiectivelor cu specific militar, ci și pe implicarea alianței în proiecte sociale și de securitate a populației civile, așa cum este Proiectul NATO/PpP privind distrugerea pesticidelor și produselor chimice periculoase în Republica Moldova. Astfel, pe parcursul anului 2016 au fost purtate negocieri cu NATO și ambasadele implicate, care s-au finalizat cu realizarea a 14 exporturi

transfrontaliere (10 în raionul Fălești și 4 în Comrat, unitatea teritorială autonomă Găgăuzia), cu distrugerea a 260,174 tone de deșeuri de pesticide.

Profesionalizarea AN, inclusiv prin creșterea ponderii militarilor prin contract, precum și intensificarea măsurilor de protecție socială a militarilor și membrilor familiilor lor

În contextul schimbărilor climatului mediului de securitate în regiune și în baza evaluărilor efectuate privind consolidarea capacității de apărare a statului, MA a decis renunțarea temporară la procesul de trecere la serviciul militar prin contract, păstrând sistemul mixt de încorporare. Concomitent, pentru sporirea atractivității serviciului militar în rândul tinerilor concetățeni, MA și-a îndreptat atenția asupra necesităților curente ale militarilor și a soluționării problemelor zilnice cu care se confruntă aceștia. Într-un timp destul de restrâns au fost realizate o serie de activități în vederea promovării serviciului militar prin contract, în urma cărora au fost încadrați 135 militari în bază de contract. De asemenea, pentru completarea funcțiilor vacante cu militari prin contract, au fost desfășurate măsuri de sporire a atractivității serviciului militar prin contract, inclusiv prin realizarea unor campanii de informare (în licee, școli profesionale, colegii, catedre militare din cadrul instituțiilor superioare de învățământ).

Dezvoltarea relațiilor de cooperare cu organizațiile internaționale de profil, instituțiile de apărare ale altor state, precum și extinderea cooperării cu partenerii străini

Pe parcursul anului 2016, MA a înregistrat rezultate și la acest capitol. În mare parte, activitățile au fost orientate spre stabilirea, dezvoltarea și consolidarea cooperării cu instituțiile de apărare, organizațiile internaționale, în vederea implementării obiectivelor instituționale aferente procesului de reformă a sectorului de apărare a țării.

Trebuie menționat că implicarea MA pe dimensiunea bilaterală s-a realizat și prin participarea la activitățile politico-militare. În acest sens, pe parcursul anului 2016 s-au organizat 9 vizite la nivel înalt peste hotare (Lituania, România – 2, Polonia, Bulgaria, Iordania, Ucraina – 3), precum și vizita în Republica Moldova a ministrului apărării naționale al României și ministrului ucrainean al apărării. Aceste activități poartă o dublă semnificație: pe de o parte, facilitează procesul de implementare a obiectivelor instituționale asumate, iar pe de altă parte, promovează imaginea pozitivă a structurii militare în mediul internațional.

Abordând în detaliu activitatea internațională pentru 2016, trebuie menționată intensificarea parteneriatului cu statele vecine, care este un indicator elocvent al angajamentului reciproc și al disponibilității conlucrării într-o manieră proactivă în procesul de abordare a provocărilor actuale de securitate. Interoperabilitatea și cooperarea sistemică sînt termenii care caracterizează relațiile bilaterale cu România și Ucraina pe parcursul anului 2016.

Pe lângă întreprinderile oficiale cu reprezentanții statelor și organizațiilor partenere, procesul de consolidare a raporturilor bilaterale a fost reflectat și prin acreditarea noilor atașați

militari pentru Republica Moldova. În această perioadă au fost acreditați și prezentați 8 noi atașați. Aici este necesar de menționat acreditarea în premieră a Atașatului militar al Republicii Belarus pentru Republica Moldova.

De asemenea, a continuat cooperarea intensă cu SUA. În cadrul întrevederilor cu demnitarii de rang înalt americani a fost reiterat interesul și disponibilitatea SUA de a continua acordarea asistenței Republicii Moldova în vederea consolidării capacităților de apărare a statului și a reformării sectorului de apărare. Aceste declarații au fost materializate prin programe de asistență, implicarea și susținerea activă multidimensională la toate nivelurile de activitate a MA.

România, care prin suportul și susținerea permanentă a AN, rămîne a fi un partener strategic credibil în procesul de realizarea a politicilor și dezvoltare a capacităților de apărare și nu numai. Astfel, România este partenerul de bază în implementarea proiectului referitor la pesticide în Republica Moldova.

De asemenea, au fost reanimate relațiile de cooperare bilaterală cu unii parteneri, care pînă în prezent nu au cunoscut o dezvoltare persistentă. În acest sens, au fost inițiat un program de parteneriat cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, similar programului cu Garda Națională a statului Carolina de Nord, SUA. Totodată, au fost inițiate planuri de cooperare cu Republica Cehă și Belarus.

La același capitol se înscrie și Parada Militară organizată cu ocazia Zilei Independenței Republicii Moldova, unde, la invitația MA, au participat pentru prima dată contingente străine din 5 țări (România, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Ucraina, Lituania și Polonia). Totodată, la eveniment au participat Miniștri apărării ai României și Ucrainei și reprezentanți la nivel înalt ai armatelor din Turcia, Germania și Belarus.

În concluzie, pe parcursul anului 2016, Guvernul a întreprins măsurile de rigoare în vederea implementării adecvate și eficiente a politicilor în domeniul apărării. Eforturile principale au fost orientate spre realizarea politicilor care au venit în susținerea menținerii și dezvoltării capacităților existente ale AN, instituționalizării procesului de planificare a apărării naționale, intensificării cooperării cu așa parteneri strategici ca SUA și România, folosirea politicii „ușilor deschise” în relațiile instituției cu toți partenerii, precum și spre consolidarea aspectelor privind îndeplinirea serviciului militar și protecția socială a militarilor și membrilor familiilor lor.

III. REINTEGRAREA ȚĂRII ȘI CONSOLIDAREA STATULUI

Implementarea obiectivului guvernamental de reintegrare a țării constituie o prioritate constantă în activitatea autorităților naționale responsabile de acest domeniu, în acest sens fiind asigurată funcționalitatea tuturor platformelor de dialog și formulate unele propuneri constructive care ar contribui la soluționarea problemelor urgente cu care se confruntă populația de pe ambele maluri ale Nistrului și la realizarea scopului central al negocierilor: identificarea unei soluții politice durabile pentru dosarul transnistrean.

În formatele de dialog existente au fost înregistrate următoarele evoluții:

a) După o pauză de 2 ani în formatul de negocieri “5+2”, grație eforturilor depuse de autoritățile moldovenești, implicării considerabile a partenerilor internaționali, în perioada 2-3 iunie 2016, în or.Berlin (Germania), s-au redeschis lucrările reuniunii oficiale a Conferinței permanente pe probleme politice în procesul de reglementare transnistreană, ale cărei rezultate au fost formalizate în Protocolul de la Berlin.

b) În perioada 12-13 iulie 2016, în or.Bad Reichenhall, Germania, s-a desfășurat conferința anuală cu genericul „Măsurile de consolidare a încrederii în procesul de reglementare a conflictului transnistrean”, ale cărei lucrări au fost ținute în 3 ateliere tematice: educație, transport și telecomunicații, fiind apreciate evoluțiile în activitatea grupurilor de lucru sectoriale și lansate noi impulsuri pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii.

c) Întrevederile de lucru de la nivelul reprezentanților politici s-au caracterizat printr-o activitate productivă, în 2016 au fost desfășurate 7 ședințe, consultările fiind orientate spre soluționarea problemelor prioritare de pe agendă și spre promovarea măsurilor de consolidare a încrederii.

d) O activitate intensă s-a remarcat și la nivelul grupurilor de lucru sectoriale pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii care, în 2016, în comparație cu ultimii 5 ani, au înregistrat un număr record de convocări– 35 (în 2015 – 22).

În procesul de negocieri, în anul 2016 au fost semnate 3 documente sectoriale:

- Protocolul privind interacțiunea în domeniul hidrometeorologiei, 10 iunie 2016;
- Protocolul de cooperare în domeniul gestionării pescuitului și utilizării durabile a resurselor biologice acvatice ale râului Nistru, 15 iunie 2016;
- Protocolul adițional de prelungire a mecanismului reluării circulației trenurilor marfare prin regiunea transnistreană până la finele anului 2017, 30 decembrie 2016.

De asemenea, în anul 2016 delegația moldovenească a elaborat alte 13 proiecte de documente pentru procesul de negocieri, care au fost remise părții transnistrene pentru consultări și expunerea poziției pe marginea acestora.

La cea de-a 23-a reuniune a Consiliului de Miniștri al OSCE, care a avut loc în perioada 6-9 decembrie 2016 în or.Hamburg, Germania, a fost adoptată Declarația cu privire la negocierile în procesul de reglementare transnistreană în formatul „5+2”, care reafirmă poziția fermă a statelor participante ale OSCE de a identifica o soluție comprehensivă, pașnică și durabilă a conflictului transnistrean, bazată pe suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova, în frontierele sale recunoscute la nivel internațional, cu determinarea unui statut special pentru regiunea transnistreană, în măsură să garanteze respectarea drepturilor fundamentale ale locuitorilor din regiune.

Concomitent, până la etapa de reglementare, Guvernul continuă să promoveze acțiuni pozitive în raport cu locuitorii și antreprenorii din regiunea transnistreană pentru a asigura protecția drepturilor fundamentale ale omului, a soluționa problemele urgente de dezvoltare, a antrena regiunea în vectorii politicii interne și externe a statului, a crea condiții avantajoase pentru desfășurarea activității economice și a restabili spațiul național unice (economic, financiar-bancar, politic, social, cultural, informațional etc.). De asemenea, pe parcursul anului 2016:

- au fost distribuite alocații bugetare în valoare de circa 18 mil. lei pentru a susține fermierii din r-nul Dubăsari și a promova proiecte de reintegrare a țării în localitățile din Zona de Securitate;

- au fost evacuate 1052 de surse cu material radioactiv din or. Dnestrovsk (Centrala Electrică de la Cuciurgan), fiind transportate și amplasate în siguranță la un depozit specializat de pe malul drept al Nistrului;

- grație facilităților fiscal-vamale acordate de Chișinău întreprinzătorilor din regiunea transnistreană, a fost dinamizat procesul de atragere a acestora în câmpul legal al Republicii Moldova, fiind înregistrat un număr total de 2.370 de antreprenori din raioanele de est ale țării la Camera Înregistrării de Stat (în 2013, numărul acestora era de 996, iar în 2015 – de 1755);

- pentru a asigura aprovizionarea regiunii cu produse petroliere, prin hotărârile de Guvern nr. 1232 din 9 noiembrie 2016 și nr.1426 din 28 decembrie 2016, a fost extins termenul de vămuire a acestora la postul vamal „Bender-2” până la 1 iulie 2017, iar la 30 decembrie 2016, Prim-ministrul Pavel Filip a semnat Protocolul adițional la Decizia protocolară cu privire la principiile reluării plenare a circulației trenurilor marfare prin regiunea transnistreană din 30 martie 2012, prin care a fost prolongat termenul de acțiune al acestuia până la 31 decembrie 2017;

- a fost determinat, prin intermediul prevederilor Legii nr. 280 din 16 decembrie 2016 și ale Hotărârii Guvernului nr. 83 din 20 februarie 2017, un mecanism simplificat de plasare sub regim vamal de import și de înmatriculare la subdiviziunile Întreprinderii de Stat „CRIS „Registru” a autovehiculelor cu plăcuțe eliberate în unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului și mun. Bender, astfel fiind generată o soluție pragmatică pentru problemele legate de aceste automobile (s-a oferit posibilitatea achitării unei accize în mărime de 30% din cota stabilită pentru 2016).

IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, SECURITATEA ENERGETICĂ, SPORIREA COMPETITIVITĂȚII ȘI CREAREA LOCURILOR DE MUNCĂ

Evoluțiile economice ale anului 2016

Republica Moldova a înregistrat în 2016 o creștere economică peste așteptări, în pofida dificultăților economice și financiare înregistrate la începutul anului (problemele din sectorul financiar-bancar, înghețarea asistenței externe, credibilitatea redusă din partea partenerilor de

dezvoltare și investitorilor). Astfel, economia Republicii Moldova a înregistrat o creștere de 4,1% (în termeni reali), Produsul Intern Brut însumând 134,5 mld lei. Au fost înregistrate creșteri, practic, în toate sectoarele economiei. Principalele sectoare ale economiei care au contribuit la creșterea economică din anul precedent au fost: agricultura (+2,2 p.p.), comerțul cu ridicata și cu amănuntul (+0,9 p.p.), tehnologiile informaționale și comunicațiile (+0,3 p.p.), industria extractivă și prelucrătoare (+0,3 p.p.), transportul (+0,3 p.p.), activitățile profesionale, științifice și tehnice (+0,3 p.p.).

Producția agricolă a înregistrat o creștere de 18,6% în anul 2016. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea atât a producției vegetale cu 26%, cât și a producției animaliere cu 3,1%.

Sectorul industrial a evoluat pozitiv. Volumul producției industriale în ianuarie-decembrie 2016 a fost mai mare cu 0,9% decât în perioada similară a anului 2015. Volumul producției industriei prelucrătoare s-a majorat cu 1,8%, iar a producției industriei extractive și producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat s-a diminuat cu 15,8% și, respectiv, 1%.

Comerțul exterior al Republicii Moldova a înregistrat o evoluție ascendentă: exporturile s-au majorat cu 4%, iar importurile – cu 0,8%. Soldul negativ al balanței comerciale s-a micșorat și a constituit 1975 mil. dolari SUA față de 2020 mil. dolari în anul 2015. Totodată, gradul de acoperire al importurilor cu exporturi în anul 2016 a constituit 50,9%, mai mare cu 1,6 p.p. decât cel înregistrat în anul 2015.

Volumul comerțului cu amănuntul și serviciile de piață prestate populației s-au majorat. În anul 2016 volumul cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul s-a majorat cu 1,1% față de anul 2015, iar volumul cifrei de afaceri în servicii de piața prestate populației – cu 0,6% (în prețuri comparabile).

Investițiile s-au diminuat. În anul 2016 volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a însumat circa 19,4 mld lei, cu o descreștere de 13,9% față de anul 2015. Din acestea, lucrările de construcții-montaj au constituit circa 9,9 mld lei și s-au diminuat cu 10%.

S-a înregistrat un nivel scăzut al inflației. Rata inflației a constituit 2,4% în decembrie 2016 față de decembrie 2015, înregistrând o diminuare de 11,2 p.p. comparativ cu rata inflației în aceeași perioadă a anului 2015. Diminuarea prețurilor de consum a fost determinată, în general, de stabilitatea cursului de schimb, precum și de diminuarea prețurilor mondiale la resursele energetice și la produsele agricole. Rata inflației medie anuală a constituit 6,4%.

Leul moldovenesc s-a apreciat față de euro și s-a depreciat ușor față de dolar. Moneda națională a marcat o apreciere de 1,6% față de euro și o depreciere de 1,6% față de dolarul SUA. Principalii factori care au determinat fluctuațiile monedei naționale au fost evoluția comerțului exterior, a investițiilor străine, remiterilor valutare de peste hotare, oscilațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale și politica monetară strictă a BNM. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 30 decembrie 2016 a atins o valoare de 2205,9 mil. dolari, majorându-se cu 25,6% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2015.

Creditarea economiei naționale a fost în scădere, fiind influențată în mod direct de criza financiar-bancară. Soldul creditelor acordate economiei a fost sub nivelul perioadei similare a anului trecut (-7,4%). Totodată, masa monetară M3 la sfârșitul anului 2016 a constituit circa 70,5 mld lei și s-a majorat cu 10,2% în comparație cu sfârșitul anului 2015. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată de majorarea cu 22,8% a volumului depozitelor în monedă națională. Soldul depozitelor în valută străină (calculat în lei) s-a diminuat cu 2,6%.

Cîștigul salarial nominal mediu lunar al unui salariat din economia națională pentru anul 2016 s-a majorat cu 10,3% și a constituit 5084 lei. În termeni reali, salariul s-a majorat cu 3,7%. Rata șomajului la nivel de țară pentru anul 2016 a înregistrat 4,2%, fiind cu 0,7 p.p. mai mică față de anul 2015.

Politica economică externă

Asigurarea monitorizării, coordonării și evaluării îndeplinirii angajamentelor privind crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. Implementarea eficientă a prevederilor DCFTA a reprezentat o prioritate cu caracter transversal, care a impus mobilizarea și implicarea tuturor instituțiilor statului. La începutul anului 2016 au fost eliminate restanțele din perioada 2014-2015, ca mai apoi să se readucă la normalitate implementarea angajamentelor pentru 2016.

Promovarea unei diplomații economice active și a exportului de mărfuri și servicii, în special prin valorificarea potențialului Acordului privind instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. O serie de produse moldovenești au prosperat pe piața UE, majoritatea cotelor la export pe piața UE fiind valorificate în 2016. Utilizînd mecanismul existent *anticircumvenție*, majoritatea pozițiilor tarifare au înregistrat un supra-export (cota la grâu a fost valorificată în proporție de 687%, la cereale prelucrate – 652%, la zahăr – 155%, la porumb – 117%, struguri – 93% și prune – 75%). Statistica arată că 65% din comerțul Republicii Moldova este orientat spre UE. Acest fapt demonstrează că Republica Moldova poate beneficia din plin de oportunitățile Acordului DCFTA.

Valorificarea oportunităților oferite de Convenția regională cu privire la regulile de origine preferențiale Pan-Euro-Mediteraneene, la care a aderat Republica Moldova. Drept urmare a aderării țării noastre la Convenția privind regulile de origine Pan-Euro-Mediteraneene (Convenția PEM), pe parcursul anului 2016 au fost definitive procedurile necesare punerii în aplicare a prevederilor acesteia. Astfel, a fost elaborat și promovat Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2025-VII din 13 martie 2016 privind inițierea negocierilor și aprobarea semnării Deciziei Subcomitetului Vamal Republica Moldova – Uniunea Europeană (de substituie a Protocolului II la Acordul de Asociere cu textul convenției PEM). Decizia a fost semnată în cadrul reuniunii din 6 septembrie 2016 la Bruxelles, ceea ce a permis aplicarea prevederilor Convenției PEM începînd cu 1 decembrie 2016 nu doar în raport cu țările UE, ci și cu restul membrilor convenției.

Asigurarea transparenței și conștientizării publice privind oportunitățile și beneficiile implementării Acordului privind instituirea Zonei de Liber Schimb. În 2016 a

continuat informarea mediului de afaceri și a societății civile privind avantajele și beneficiile de impact ale DCFTA asupra activității agenților economici din RM. A fost lansată Campania națională de informare și comunicare privind DCFTA. Cele peste 20 de evenimente organizate au întrunit aproximativ 1.000 de participanți, care au reprezentat asociațiile de business, întreprinderile mici și mijlocii, societatea civilă, centrele de excelență și alte persoane.

Promovarea și protejarea intereselor și a potențialului economic al Republicii Moldova prin intermediul organizațiilor internaționale. A fost ratificat Acordul privind Facilitarea Comerțului din cadrul OMC¹, document care va oferi Republicii Moldova noi oportunități de acces pe piețele internaționale, va reduce costurile de tranzacționare, precum și cele de optimizare a fluxului transfrontalier de mărfuri, va asigura un grad sporit de siguranță mediului de afaceri prin implementarea măsurilor de eficientizare, transparență, reducere a birocrăției și corupției. A fost ratificat Acordul privind Achizițiile Publice din cadrul OMC². Acordul va contribui la creșterea nivelului concurenței pentru proiectele mari de infrastructură realizate în Republica Moldova, promovarea unei bune guvernante la nivelul instituțiilor naționale, sporirea gradului de transparență și, implicit, combaterea corupției, eficientizarea managementului resurselor publice, precum și sporirea accesului agenților economici autohtoni pe piețele externe de achiziții publice prin participarea la licitațiile internaționale.

Consolidarea relațiilor bilaterale și legăturilor economice interstatale. În 2016, în vederea extinderii relațiilor economice interstatale și a promovării intereselor Republicii Moldova, au fost organizate 10 comisii interguvernamentale pentru colaborare economică, comercială, științifică și tehnică. Ca rezultat, în cadrul ședințelor Comisiilor interguvernamentale, au fost semnate 10 protocoale (moldo-polonă; moldo-ungară; moldo-bulgară; moldo-chineză; moldo-rusă; moldo-turcă; moldo-cehă; moldo-belarusă; moldo-română; moldo-elenă).

Dezvoltarea cooperării comercial-economice cu statele-membre ale CSI. În 2016 a fost menținut regimul comercial preferențial cu statele CSI prin intermediul Acordului privind zona de comerț liber din cadrul CSI. Pe parcursul anului au fost semnate 74 de decizii în cadrul ședințelor Consiliului Economic al CSI.

Dezvoltarea potențialului de cooperare cu Republica Arabă Egipt, Republica Populară Chineză etc. În 2016 au fost inițiate negocieri asupra acordurilor de comerț liber între Republica Moldova și Republica Arabă Egipt³, Republica Moldova și China⁴. Aceste acorduri vor deschide noi piețe de export, noi perspective pentru agenții economici autohtoni, vor crea condiții pentru continuarea atragerii investițiilor și prin urmare integrarea produselor moldovenești în fluxurile internaționale. Urmează finalizarea studiilor de fezabilitate și continuarea negocierilor.

¹ Legea nr. 129 din 9 iunie 2016

² Legea nr. 125 din 2 iunie 2016

³ Decretul Președintelui RM nr. 2327-VII din 8 septembrie 2016

⁴ Memorandumul de Înțelegere între Ministerul Economiei al Republicii Moldova și Ministerul Comerțului al Republicii Populare Chineze semnat la 2 decembrie 2016

Dinamizarea dialogului interstatal cu Federația Rusă în vederea normalizării relațiilor bilaterale, inclusiv în domeniile comercial-economic, energetic și migrațional. În anul 2016 a fost dinamizat dialogul bilateral cu Federația Rusă, fiind organizate 5 ședințe interstatale. A fost elaborată o Foaie de parcurs pentru restabilirea și dinamizarea relațiilor comerciale între Republica Moldova și Federația Rusă pentru anii 2016-2017. Cu toate acestea, în condițiile menținerii situației geopolitice nefavorabile, restricțiile comerciale impuse Republicii Moldova de către Federația Rusă nu au fost eliminate în totalitate, exporturile spre Federația Rusă în 2016 diminuându-se cu 3,1% față de 2015.

Dezvoltarea mediului de afaceri și a climatului investițional

Reglementarea activității de întreprinzător

Încheierea Acordului de colaborare cu FMI, aprobat la 7 noiembrie 2016. Semnarea Memorandumului de colaborare în valoare de 178,7 mil. dolari SUA a determinat deblocarea asistenței financiare și tehnice oferite Republicii Moldova de către partenerii de dezvoltare, creșterea încrederii din partea investitorilor locali și străini, a stabilității financiare și bugetare a țării. Totodată, semnarea Acordului cu FMI a semnat un moment de start al reformelor economice profunde: în sectorul energetic, managementul proprietății publice, reglementarea mediului de afaceri.

Simplificarea procedurilor și reducerea costurilor de înregistrare și lichidare benevolă a unei afaceri. În vederea realizării obiectivului prioritar „Business cu reguli clare de joc” inclus în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”⁵ și a obiectivelor stipulate în Strategia reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pentru anii 2013-2020⁶, în 2016 au fost întreprinse un set de măsuri reformatoare a cadrului de reglementare. Ca urmare a implementării măsurilor, **în 2016 Republica Moldova a avansat cu 8 poziții în clasamentul mondial „Doing Business”,** fapt reflectat prin îmbunătățirea condițiilor pentru mediul de afaceri. Potrivit datelor raportului, Moldova se află pe locul al 44-lea în clasamentul ce ține cont de implementarea reformelor în domeniu în 190 de țări. Principalele măsuri implementate vizează:

- **reducerea numărului autorizațiilor, permiselor și licențelor la deschiderea unei afaceri.** Numărul actelor permiseive a fost redus în 2016 *cu 114* poziții din totalul de 416⁷, sau cu peste 27%, timpul și costul de deschidere a unei afaceri fiind diminuat. Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”⁸ prevede, pînă în 2020, reducerea cu 40 la sută a numărului actelor permiseive;

- **aprobarea Conceptului mecanismului de gestionare și eliberare a actelor permiseive și Planul de acțiuni pentru implementarea soluțiilor de ghișeu unic**⁹. Conceptul propune ca toate autoritățile publice care eliberează acte permiseive să utilizeze un singur sistem informațional de tip G2B (*Government to Business*) pentru gestionarea procesului de primire a cererilor, de eliberare a actelor permiseive etc. Ghișeul unic va integra cele mai

⁵ Legea nr.166 din 11 iulie 2012

⁶ Hotărîrea Guvernului nr.1021 din 16 decembrie 2013

⁷ Legea nr.181 din 22 iulie 2016

⁸ Legea nr.166 din 11 iulie 2012

⁹ Hotărîrea Guvernului nr.753 din 14 iunie 2016

moderne instrumente de tehnologii informaționale pentru ca antreprenorii să economisească timp, bani și eforturi administrative la solicitarea și obținerea actelor permissive. Sistemul informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permissive (ghișeul unic) urmează a fi lansat pînă la 1 iulie 2017;

- **optimizarea numărului genurilor de activitate reglementate prin licențiere**, fiind excluse 3 genuri de activitate: (i) activitatea burselor de mărfuri; (ii) confecționarea și distrugerea ștampilelor; (iii) activitatea de depozitare a cerealelor cu 45 eliberarea certificatelor de depozit pentru cereale;

- **simplificarea procedurii de raportare a agenților economici**. Au fost elaborate modificări ale legislației pentru simplificarea procedurii de raportare a plăților salariale, asigurării obligatorii medicale și sociale de stat. Această inițiativă reduce numărul de rapoarte financiare și statistice de la 5 la 1. În acest mod, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat va deveni unica instituție responsabilă de colectarea și procesarea raportului consolidat. Noua procedură elimină dublarea datelor raportate și reduce volumul acestora cu cca 40%. Inițiativa va reduce costurile afacerii și va contribui la îmbunătățirea poziției Republicii Moldova în clasamentul mondial „Doing Business”, la indicatorul „Achitarea impozitelor”. Totodată, soluția propusă va permite autorității fiscale să administreze mai eficient impozitele și să combată fenomenul muncii informale și a „salariilor în plic”. *Proiectul a fost aprobat de Guvern¹⁰ și prezentat Parlamentului, fiind examinat, pînă la sfîrșitul anului 2016, în 8 comisii parlamentare (la momentul actual, proiectul de lege a fost examinat și aprobat în prima lectură la 2 martie 2017);*

- **simplificarea procedurilor de lichidare benevolă a unei afaceri¹¹**. Au fost aprobate modificări la legislația națională care stabilesc norme mai transparente și exacte privind aspectul fiscal și contabil al operațiunilor legate de lichidare benevolă a afacerii. După adoptarea în Parlament a modificărilor propuse și punerea în aplicare a acestora, timpul și costul de lichidare a afacerii va fi diminuat, ceea ce va contribui la îmbunătățirea poziției Republicii Moldova în clasamentul mondial „Doing Business” (*proiectul a fost aprobat de Guvern în 2016, la momentul actual, proiectul de lege a fost examinat și aprobat în prima lectură la 3 martie 2017 de către Parlament*).

Creșterea transparenței în procesul de efectuare a controalelor la agenții economici și diminuarea treptată a numărului acestora. Optimizarea numărului instituțiilor abilitate cu funcții de control:

- **instituirea moratoriului asupra controalelor de stat¹²**. Politica moratoriului asupra controalelor de stat a fost aplicată pe parcursul a 6 luni ale anului 2016, în scopul de a crea condiții favorabile dezvoltării mediului de afaceri și a limita modalitățile de intervenție abuzivă a statului în activitatea de întreprinzător. Ca urmare a moratoriului asupra controalelor, numărul mediu de vizite la o întreprindere în 2016 s-a redus simțitor, aproape de două ori, ajungînd în medie la 2,0 vizite per companie pe an. Circa 200 de agenți economici au beneficiat de efectele moratoriului în privința cărora au fost emise decizii de

¹⁰ Hotărîrea Guvernului nr.965 din 9 august 2016

¹¹ Hotărîrea Guvernului nr.1330 din 13 decembrie 2016

¹² Legea nr. 18 din 04.03.2016

respingere a efectuării controlului de stat la fața locului, aceștia beneficiind de o perioadă de relaxare și condiții favorabile pentru dezvoltare. Stoparea intervenției abuzive a statului în activitatea întreprinzătorilor s-a dovedit a fi benefică, agenții economici dînd dovadă de disciplină economico-financiară, fapt ce a contribuit la majorarea acumulărilor la buget. Astfel, încasările la bugetul public național (BPN) administrate de Serviciul Fiscal de Stat, în anul 2016 s-au majorat cu 11% comparativ cu anul 2015;

- **crearea noului mecanism de efectuare a controalelor de stat și inițierea unei ample reforme a instituțiilor abilitate cu funcții de control**¹³. Prin modificările legislative promovate în 2016 a fost schimbat radical conceptul de efectuare a controalelor de stat. Noul mecanism prevede: (i) reducerea numărului entităților cu funcții de control de la 58 la 18, inclusiv 5 regulatori independenți; (ii) stabilirea caracterului consultativ al controalelor pentru întreprinderile nou-create, pe perioada primilor 3 ani de activitate; (iii) extinderea Registrului electronic unic al controalelor; (iv) asigurarea predictibilității și transparenței în efectuarea controalelor de stat. Implementarea pînă la finalitate a reformei începute va reduce considerabil numărul controalelor la întreprinderi, va crește transparența și previzibilitatea cerințelor în procesul de control, va reduce povara asupra businessului și va consolida lupta cu fenomenul corupției.

Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și comerț

Adoptarea noii legi privind întreprinderile mici și mijlocii¹⁴ (intrată în vigoare la 16 decembrie 2016), care include norme inovatorii pentru sector, principalele fiind:

- Caracterul consultativ al controalelor pe primii 3 ani de activitate a IMM-lor, fără aplicarea sancțiunilor administrative, cu excepția celor ce țin de legislația penală;
- Promovarea principiilor de dezvoltare a sectorului IMM-lor stipulate în Small Business Act pentru Europa;
- Crearea Consiliului consultativ pentru IMM-uri, cu implicarea activă a societății civile;
- Eficientizarea mecanismului de funcționare și administrare a Fondului de Garantare a Creditelor pentru IMM-uri.

Diversificarea instrumentelor de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii. Au fost implementate un set de Programe de susținere financiară și de acces la instruire a IMM, prin intermediul cărora a fost acordat suport financiar, inclusiv sub formă de granturi, întreprinderilor mici și mijlocii, de exemplu: PARE 1+1, PNAET, Fondul de Garantare a Creditelor. Principalele rezultate înregistrate sînt:

- În cadrul Programului de atragere a remitențelor în economia națională „PARE 1+1” au fost aprobate 145 de proiecte spre finanțare, în sumă de 54,78 mil. lei, care vor favoriza investiții în economie de 166,33 mil. lei și crearea a 966 de locuri de muncă.

- În cadrul Programului Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET) și Programul de instruire continuă „Gestiunea Eficientă a Afacerii”, au fost instruite 1656 de persoane din peste 20 de raioane ale țării.

¹³ Legea nr.230 din 23 septembrie 2016

¹⁴ Legea nr.179 din 21 iulie 2016

- Prin intermediul Fondului de Stat de Garantare a Creditelor au fost acordate 137 de garanții financiare, care au permis debursarea creditelor în sumă de 87,2 mil. lei și implementarea proiectelor investiționale în valoare de 153,9 mil. lei.

Elaborarea unui program de susținere a antreprenoriatului feminin în zonele rurale. A fost elaborat și lansat un nou Program „Femei în Afaceri”, care va oferi suport financiar și nonfinanciar prin acordarea granturilor pentru investiții și servicii relevante pentru dezvoltarea afacerilor gestionate de femei. Costul implementării Programului se estimează la circa 51,5 mil. lei. Rezultate așteptate: peste 400 de întreprinderi create și gestionate de femei, circa 800 de noi locuri de muncă.

Simplificarea procedurilor de autorizare în comerț. A fost elaborată, aprobată și pusă în aplicare noua procedură de obținere a autorizațiilor în comerț prin notificare¹⁵. Actualmente, odată cu intrarea în vigoare, la 19 iulie curent, a amendamentelor la Legea nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior, activitatea comercială poate fi lansată prin metoda notificării la primărie. Astfel au fost eliminate constrângerile antreprenorilor în lansarea unei activități comerciale prin obținerea diverselor avize și autorizații, excepție fiind activitățile cu risc sporit pentru populație și mediu, pentru care este necesară autorizația sanitară sau sanitar-veterinară. Ca urmare a acestor modificări legale, afacerea în comerț poate fi lansată **într-o zi** prin notificare la primăria localității sau **în 15 zile** după obținerea autorizațiilor prenotate.

Investiții și competitivitate

Dezvoltarea cadrului strategic în vederea atragerii investițiilor și promovării exporturilor. A fost elaborată și adoptată Strategia națională de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2016-2020¹⁶. Totodată, a fost creat Consiliul pentru promovarea proiectelor investiționale de importanță națională¹⁷, în scopul monitorizării realizării proiectelor investiționale strategice și, în caz de necesitate, acordarea suportului necesar implementării acestora.

Susținerea sectoarelor productive ale economiei prin crearea și dezvoltarea instrumentelor infrastructurii antreprenoriale. Printre instrumentele eficiente de dezvoltare economică a țării, de creare a locurilor de muncă se numără Zonele Economice Libere (ZEL) și Parcurile industriale (PI). Companiile rezidente din cadrul ZEL și PI activează în condiții avantajoase oferite de stat, beneficiază de facilități la lansarea și desfășurarea activității economice, dispun de infrastructura tehnică și de producție.

În 2016 au fost înregistrate rezultate pozitive în activitatea ZEL. Volumul total al vânzărilor nete al producției industriale fabricate în cadrul zonelor libere s-a majorat cu 4,2%, iar volumul impozitelor și alor plăți obligatorii achitate de către rezidenți s-a majorat cu 7,8%. În perioada de raportare în ZEL au fost investite peste 15 mil. dolari SUA. În cadrul ZEL sînt înregistrați circa 200 de agenți economici, care au creat circa 7,0 mii locuri de muncă, iar

¹⁵ Legea nr.153 din 1 iulie 2016

¹⁶ Hotărîrea Guvernului nr. 511 din 25 aprilie 2016

¹⁷ Hotărîrea Guvernului nr. 585 din 12 mai 2016

salariul mediu lunar al unui angajat a constituit circa 6,0 mii lei, în creștere față de aceeași perioadă a anului precedent.

Activitatea economică în cadrul PI a înregistrat evoluții pozitive. În 2016 s-au efectuat investiții în construirea infrastructurii tehnice și de producție a PI în sumă de circa 8 mil. dolari SUA. Volumul producției industriale fabricate s-a majorat cu peste 50%. În cadrul parcurilor industriale sînt înregistrați peste 60 de agenți economici în calitate de rezidenți, care au creat peste 2 300 de locuri de muncă.

În 2016 au fost create două PI noi: la Cahul și Strășeni¹⁸. Ca rezultat al implementării proiectelor respective vor fi atrase investiții de peste 40 mil. euro și create aproximativ 2400 de locuri noi de muncă.

Reconstrucția Colegiului de Inginerie. Pe teritoriul ZEL „Bălți” din or. Strășeni a fost creată o instituție publică de învățămînt profesional tehnic post-secundar nonterțiar în domeniul ingineriei, care va instrui cadre după sistemul dual. Această instituție va asigura cu forță de muncă calificată investitorii străini și locali, ceea ce va contribui la asigurarea legăturii dintre oferta educațională și cererea de pe piața forței de muncă, obiectiv de bază trasat în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”. Colegiul va pregăti anual circa 250 de specialiști.

Administrarea patrimoniului public

Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice centrale și locale în procesul de implementare și monitorizare a proiectelor de parteneriat public-privat. A fost aprobată lista bunurilor proprietate a statului și lista lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse parteneriatului public-privat¹⁹. Această listă include toate proiectele de parteneriat public-privat propuse spre inițiere, creează o viziune clară a potențialelor proiecte de parteneriat public-privat la nivel național, evidențiază sectoarele de interes național propuse spre dezvoltare prin parteneriat public-privat și determină utilizarea eficientă a patrimoniului public.

Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat. În 2016 au fost desfășurate trei runde de privatizare, fiind respectate principiile transparenței, legalității și eficienței. În cadrul rundelor de privatizare au fost organizate licitații și concursuri cu expunerea a 66 bunuri proprietate publică de stat. Drept urmare, au fost privatizate 9 bunuri la un preț total de 289,9 mil. lei, sarcina bugetară din privatizarea proprietății de stat fiind realizată integral (100,4%).

Infrastructura calității, securitatea industrială și protecția consumatorului

Dezvoltarea și implementarea cadrului legal orizontal conform celor mai bune practici internaționale. În conformitate cu prevederile Acordului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în 2016 a fost armonizată legislația națională în domeniul infrastructurii calității, supravegherii pieței și protecției consumatorului cu legislația Uniunii Europene prin promovarea unui set de acte legislative, și anume: Legea cu privire la

¹⁸ Hotărîrea Guvernului nr. nr. 186 din 26 februarie 2016, Hotărîrea Guvernului nr. 522 din 28 aprilie 2016

¹⁹ Hotărîrea Guvernului nr. nr. 586 din 12 mai 2016

standardizarea națională²⁰ și 3 acte normative secundare, Legea metrologiei²¹ și 8 acte secundare, Legea privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității (amendamente)²², Legea privind activitatea de reglementare tehnică, Legea privind supravegherea pieței în ceea ce privește comercializarea produselor nealimentare²³ și 16 acte normative secundare, Legea privind protecția consumatorilor (amendamente), Legea privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor²⁴. Punerea în funcțiune a cadrului legislativ adoptat va facilita creșterea competitivității produselor naționale pe piețele europene.

Preluarea standardelor internaționale și europene în calitate de standarde moldovenești. În 2016 au fost aprobate ca standarde moldovenești 5112 standarde europene (EN) și internaționale (ISO/IEC) și au fost anulate 2200 de standarde moldovenești conflictuale cu cele europene. Astfel a fost asigurată preluarea a **100%** de standarde europene armonizate planificate pentru anul 2016.

Securitate și eficiență energetică

Integrarea Republicii Moldova în piața energetică europeană. Prin adoptarea Legii cu privire la energia electrică²⁵ și Legii cu privire la gazele naturale²⁶, principiile comunitare din Pachetul energetic III au fost transpuse în legislația națională. Transpunerea și implementarea principiilor comunitare din Pachetul energetic III contribuie la continuarea reformei sectorului electroenergetic și al gazelor naturale, la instituirea, în perspectivă, a unei piețe concurențiale de energie electrică și gaze naturale, precum și la respectarea principiului securității în aprovizionarea cu energie electrică și gaze naturale, consumatorii finali beneficiind de dreptul de a li se furniza energie electrică de un furnizor la alegere, la prețuri negociate și rezonabile, în condiții de calitate și de eficiență și cu respectarea principiului securității în aprovizionarea cu energie electrică.

Electroenergetica

Elaborarea studiului de fezabilitate privind interconectarea sincronă a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și Ucrainei la Sistemul ENTSO-E (Rețeaua Europeană a Operatorilor Sistemelor de Transport Energie Electrică) a fost finalizată (pct. 1). Interconectarea la Sistemul de transport al energiei electrice din Europa Continentală reprezintă o prioritate strategică a Guvernului pe termen lung, care va avea ca efect sporirea securității energetice a țării.

Implementarea proiectului investițional Stația Back-to-Back Vulcănești + Linia LEA 330 kV Vulcănești-Chișinău. În 2016, studiile de sistem și de fezabilitate privind interconectarea asincronă a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României pe direcția Isaccea-Vulcănești au fost finalizate, fiind create condițiile necesare pentru construcția stației back-to-back și a liniei electrice de 400 kV Vulcănești-Chișinău. Interconectarea asincronă a rețelelor electrice din Moldova și România reprezintă un pas

²⁰ Legea nr.20 din 4 martie 2016

²¹ Legea nr. 19 din 4 martie 2016

²² Legea nr.9 din 26 februarie 2016

²³ Legea nr.7 din 26 februarie 2016

²⁴ Legii nr. 8 din 26 februarie 2016

²⁵ Legea nr.107 din 27 mai 2016

²⁶ Legea nr. 108 din 27 mai 2016

important pentru integrarea în piața europeană unică de energie electrică. Costul estimativ al proiectului dat constituie 194 mil. euro.

Implementarea proiectului „Reabilitarea rețelelor electrice de transport ale Î.S. „Moldelectrica”. În 2016 a continuat implementarea proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport ale Î.S. „Moldelectrica”. Realizat cu suportul BERD, BEI și UE (NIF grant), proiectul face parte din setul de măsuri pentru interconectarea sistemului energetic al Republicii Moldova la sistemul unic european de transport al energiei electrice, prin fortificarea sistemului de transport național. Bugetul total al Proiectului constituie 39,3 mil. Euro.

Gazele naturale

Diversificarea căilor și surselor de aprovizionare cu resurse energetice. În 2016 a fost finalizat Studiul de fezabilitate pentru faza a II-a a Proiectului de interconectare a sistemelor de transport gaze ale Republicii Moldova și României (*conducta de transport gaze naturale Ungheni – Chișinău*) și Raportul de evaluare a impactului social și de mediu. Concomitent a fost demarată elaborarea proiectului tehnic în baza unui grant acordat de către Guvernul României. Extinderea gazoductului Iași–Ungheni până la Chișinău (faza a II-a) presupune diversificarea surselor și rutelor de livrare a gazelor naturale și consolidarea securității energetice a țării. Prin realizarea proiectului se va asigura transportarea gazelor naturale către consumatorii din mun. Chișinău, ce consumă 50-60% din totalul gazului importat (fără regiunea transnistreană). Costul total al proiectului la finele anului 2016 constituia 113 mil. euro.

Acumularea datoriilor pentru gazul natural consumat a fost stopată (cu excepția Transnistriei) prin achitarea integrală de către S.A. „Moldovagaz” a plăților curente față de Gazprom. De asemenea, a fost stopată acumularea datoriilor de către cel mai mare consumator de gaze S.A. „Termoelectrica” față de „Moldovagaz” S.A. prin achitarea consumului curent de gaze naturale în volum de **100%**.

Termoenergetica

Asigurarea activității eficiente a S.A. „Termoelectrica”. A fost continuată implementarea proiectului de îmbunătățire a eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică din mun. Chișinău (SACETC). Scopul proiectului constă în îmbunătățirea calității serviciilor de termoficare și ridicare a nivelului de confort al consumatorilor. Debursările la finele anului 2016 constituiau 17,3 mil. dolari SUA, sau 42,67% din valoarea proiectului.

Monitorizarea realizării Proiectului „Sistemul termoenergetic al mun. Bălți”. A continuat implementarea proiectului de modernizare a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică a mun. Bălți. Realizat din finanțarea oferită de către BERD (împrumut în valoare de 7 mil. euro) și Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu – E5P (grant, în valoare de 3 mil. euro), proiectul presupune modernizarea SACET Bălți, prin montarea a trei motoare pe gaz cu capacitatea de 4,4 MW fiecare (preliminar), substituirea pompelor de rețea și montarea convertizoarelor de frecvență la instalațiile de pompare, rețehnologizarea centralei termice „Moldova”, care funcționează pe bază de cărbune

în centrală termică pe bază de biocombustibil, precum și instalarea în blocurile locative a 169 de puncte termice individuale.

Eficiență energetică și surse regenerabile de energie

A fost adoptată **Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile**²⁷. Implementarea legii va contribui la: (i) sporirea ratei energiei regenerabile în consumul final brut de energie până la 17% către anul 2020; (ii) încurajarea și protejarea investitorilor, asigurarea dezvoltării continue a tehnologiilor generatoare de energie provenite din surse regenerabile; (iii) asigurarea accesului liber și nediscriminatoriu al producătorilor de energie la rețele electrice, al producătorilor de biogaz la rețelele de gaze naturale; (iv) asigurarea procurării obligatorii a energiei produse din surse regenerabile, a biogazului și biocombustibililor.

Implementarea proiectelor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie. Au fost aprobate spre finanțare din Fondul pentru Eficiență Energetică 34 de proiecte de eficiență energetică și valorificare a surselor de energie regenerabile în valoare de 81,1 mil. lei. Aportul Fondului pentru proiectele respective constituie 59,8 mil. lei. Totodată, au fost semnate alte 62 de contracte de grant în valoare de 142,49 mil. lei, pentru care din Fondul pentru Eficiență Energetică (FEE) vor fi transferați 105,02 mil. lei. Valoarea financiară a debursărilor deja efectuate de FEE în 2016 constituie 66,9 mil. lei.

Implementarea Programului de susținere și dezvoltare a sectorului producerii combustibilului din biomasă solidă. Cu suportul Programului Energie și Biomasă, care și-a extins aria de activitate și în regiunea transnistreană, în orașele mici din republică și în localitățile rurale, au fost instalate 38 de sisteme de încălzire pe biomasă și 16 sisteme de panouri solare pentru încălzirea apei. În scurt timp urmează a fi definitivate lucrările aferente unui număr suplimentar de 31 de sisteme de încălzire și 33 de sisteme de panouri solare.

Dezvoltarea regională echilibrată

Pe parcursul anului 2016, Guvernul a înregistrat, la acest compartiment, următoarele realizări majore:

La 6 aprilie 2016 Guvernul a aprobat, prin Hotărârea nr. 749 din 10 iunie 2016, proiectul de lege pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională 2016-2020, care a fost remis spre aprobare Parlamentului. La 13 octombrie 2016 Parlamentul a adoptat Legea nr. 239 privind aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020. Ca rezultat al adoptării Strategiei naționale de dezvoltare regională a fost elaborat un portofoliu de proiecte (CPV) în domeniile:

- aprovizionare cu apă și canalizare (AAC) – 15 proiecte (inclusiv studii de fezabilitate);
- drumuri regionale și locale (DRL) – 19 proiecte, incluzând analiza situațională a drumurilor;

²⁷ Legea nr.10 din 26 februarie 2016

- eficiența energetică (EE) – 12 proiecte, inclusiv studiile de fezabilitate și schițele de proiect;

- managementul deșeurilor solide (MDS) – 1 proiect, zona de management a deșeurilor nr. 3 din Regiunea de dezvoltare Sud, pentru care a fost elaborat studiul de fezabilitate și documentația de evaluare a impactului asupra mediului.

Rezultatele sunt următoarele:

- AAC și EE - Delegația UE, prin intermediul GIZ, a alocat 3,5 mil. euro pentru elaborarea documentației tehnice și caietelor de sarcini pentru CPV;

- MDS – BEI și BERD sînt dispuși să aloce cca 100, 0 mil. euro;

- DRL – Banca Mondială a acordat 80 mil. dolari. Proiectele vor fi implementate de către Administrația de Stat a Drumurilor.

La fel, pe parcursul anului 2016 a fost elaborat Documentul unic de program pentru anii 2017-2020, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 203 din 29 martie 2017, în care au fost incluse spre finanțare din Fondul Național de Dezvoltare Regională 62 de proiecte pe următoarele domenii de intervenție:

- infrastructura drumurilor regionale și locale – 11 proiecte;

- aprovizionare cu apă și sanitație – 19 proiecte;

- managementul deșeurilor solide – 4 proiecte;

- infrastructura de afaceri – 10 proiecte;

- sporirea atractivității turistice – 7 proiecte;

- eficiența energetică a clădirilor publice – 11 proiecte.

La 7 iunie 2016 a fost instituționalizată Agenția de Dezvoltare Regională UTA Găgăuzia. A fost aprobat Regulamentul de activitate al Agenției nou-formate, a fost constituit Consiliul Regional de Dezvoltare și a fost ales prin concurs directorul ADR UTA Găgăuzia.

A fost aprobat în ședința Guvernului proiectul Codului urbanismului și construcțiilor (Hotărîrea Guvernului nr. 707 din 3 iunie 2016), care ulterior a fost transmis spre examinare comisiilor parlamentare și aprobat în prima lectură.

În domeniul construcțiilor, în anul 2016 au mai fost elaborate și aprobate următoarele documente de politici:

- Hotărîrea Guvernului nr. 914 din 25 iulie 2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la acordarea locuințelor de serviciu”;

- Hotărîrea Guvernului nr. 1055 din 15 septembrie 2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evidență a persoanelor care necesită acordarea spațiului locativ în cămine și modul de folosire și administrare a căminelor”;

- Hotărîrea Guvernului nr. 56 din 6 februarie 2017 „Cu privire la Consiliul Național de Planificare a Teritoriului”.

O atenție deosebită a fost acordată promovării politicilor de asigurare cu locuințe a tinerilor și categoriilor de persoane socialmente vulnerabile.

În cadrul Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile, faza II, finanțat cu suportul Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE) și autorităților publice locale de nivelul al doilea, a fost realizată construcția blocului locativ cu 72 de apartamente din or. Soroca, costul locuințelor sociale este de 2 145 375 euro.

Au fost lansate construcțiile la trei obiective:

- Nisporeni – un complex locativ cu 122 de apartamente, dintre care 93 de apartamente sînt sociale;
- Ialoveni – un complex locativ cu 216 apartamente, dintre care 94 de apartamente sunt sociale;
- Leova – 92 de apartamente sociale.

Societate informațională, tehnologia informațiilor și comunicațiilor

A fost promovată și adoptată Legea nr.77 din 21 aprilie 2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației, care oferă în premieră în regiune mecanisme fiscale inovative pentru a simplifica la maximum administrarea afacerilor IT prin intermediul impozitului unic de 7% din volumul din vânzări. Prin urmare, în vederea asigurării implementării Legii cu privire la parcurile pentru tehnologia informației, a fost elaborat proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative, care prevede un șir de amendamente propuse la actele legislative din domeniul fiscal, precum și din cel al asigurărilor sociale și medicale obligatorii ce au drept scop aducerea acestora în concordanță cu prevederile Legii cu privire la parcurile pentru tehnologia informației și asigurarea unui mecanism funcțional de aplicare a impozitului unic în mărime de 7% din venitul din vânzări datorat de rezidenții acestor parcuri.

În scopul extinderii facilităților fiscale pentru angajații companiilor din industria tehnologiei informației (IT) a fost efectuată o analiză complexă a efectului facilităților fiscale și a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea articolului 24 din Legea pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal nr. 1164-XIII din 24 aprilie 1997. Ca urmare a procedurii de avizare și discuțiilor cu reprezentanții Ministerului Finanțelor, s-a luat decizia de includere a proiectului în cadrul Obiectivelor politicii bugetar-fiscale pentru anul 2017. Astfel, prin adoptarea de către Parlament a documentului menționat au fost extinse facilitățile fiscale pentru angajații companiilor IT pînă în anul 2020 inclusiv.

În data de 15 martie 2017 și-a lansat oficial activitatea Centrul de excelență în tehnologia informației Tekwill. Centrul Tekwill a fost creat printr-un proiect de parteneriat public-privat în cadrul Universității Tehnice a Moldovei, cu susținerea financiară a Programului SUA pentru dezvoltare internațională (USAID), a Programului Guvernului Suediei (SIDA), precum și a companiilor multinaționale cu renume, precum IBM, Microsoft și alții. Este importantă implicarea și contribuția la acest proiect a Asociației naționale a companiilor private din domeniul TIC (ATIC). Odată cu dezvoltarea abilităților profesionale în cadrul Centrului de excelență Tekwill, vor crește semnificativ perspectivele și oportunitățile de angajare a absolvenților facultăților IT, de instruire continuă a profesioniștilor din domeniu, precum și posibilitățile de lansare și dezvoltare a noilor afaceri IT.

La 28 septembrie 2016, la Chișinău a fost inaugurat unul dintre cele mai inovative spații de coworking din Moldova – iHUB. Acesta aduce împreună oamenii, resursele, experiențele și conținuturile potrivite pentru a susține inovația și afacerile scalabile în domeniul IT, dar și pentru a impulsiona colaborarea și cultura de comunitate, transformând provocările pe care le întâmpină antreprenorii IT în oportunități și susținând dezvoltarea unor produse viabile.

A fost elaborat și promovat setul de proiecte necesare pentru crearea **Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112** în conformitate cu Legea nr.174 din 25 iulie 2014. În acest sens, Guvernul a aprobat: Programul privind implementarea și dezvoltarea Serviciului 112, Regulamentul și structura Serviciului 112, Regulamentul Comitetului interdepartamental și Conceptul tehnic al sistemului informațional automatizat al Serviciului 112, componența nominală a Comitetului coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacțiunii dintre Serviciul 112 și serviciile specializate de urgență, a fost aprobat bugetul Serviciului 112 pentru anul 2016, precum și statele de personal.

În vederea realizării prevederilor Programului național de securitate cibernetică pe anii 2016-2020, a fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 201 din 28 martie 2017 „Privind aprobarea Cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică”. Documentul urmărește scopul de a asigura procesarea, stocarea și accesarea în siguranță a datelor în cadrul rețelelor interne și sistemelor informaționale deținute de autoritățile administrației publice, inclusiv a datelor de interes public.

În scopul mobilizării și coordonării activităților de asigurare a creșterii nivelului de siguranță pe Internet a copiilor și adolescenților, cu suportul consultativ al Centrului „La Strada”, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 212 din 5 aprilie 2017 „Pentru aprobarea Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020”.

În contextul realizării angajamentelor Republicii Moldova fixate în Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize, în cadrul Registrului de stat al populației a fost implementat Sistemul de recunoaștere facială, de asemenea, a fost instituit Directoriul național al cheilor publice.

În contextul realizării Planului național pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – UE, a fost adoptată Legea comunicațiilor poștale nr. 36 din 17 martie 2016.

A fost adoptată și se implementează Legea privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice (Legea nr. 28 din 10 martie 2016). Această lege simplifică și clarifică procedurile de obținere și exercitare a dreptului de acces pe proprietățile publice sau private în vederea construirii (instalării) rețelelor publice de comunicații electronice sau a elementelor de infrastructură necesare susținerii acestora ori în scopul întreținerii, demontării, înlocuirii, transferării sau rețehnologizării rețelelor în cauză. Prin implementarea acestei legi se încurajează dezvoltarea rețelelor publice de comunicații electronice de bandă largă la nivel național și atragerea

investițiilor în infrastructură, precum și concurența dintre furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1221 din 7 noiembrie 2016 au fost aprobate modificări la Regulile privind protecția rețelelor de comunicații electronice și executarea lucrărilor în zonele de protecție și pe traseele liniilor de comunicații electronice.

A fost elaborat și aprobat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007 (Hotărârea Guvernului nr. 1036 din 12 septembrie 2016), care prevede transpunerea în legislația națională a acquis-ului comunitar în domeniul comunicațiilor electronice, liberalizarea continuă a pieței de comunicații electronice. Proiectul de lege a fost prezentat Parlamentului și a fost examinat și avizat în cadrul a 7 din 9 comisii parlamentare.

Proiectul Programului de dezvoltare a rețelelor în bandă largă pe anii 2016-2020 a fost elaborat, expus la consultări publice, avizat de către părțile interesate. Obiectivul principal al Programului este dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă și îmbunătățirea accesului pentru toți (atingerea pînă la finele anului 2020 a unei rate de penetrare a accesului la Internet în bandă largă de cel puțin 60% din gospodării, existența a cel puțin unui punct de prezență a rețelei de fibră optică în fiecare dintre localitățile cu primării, oferirea abonaților în fiecare din aceste localități a vitezei de transfer a datelor de cel puțin 30 Mbps).

Proiectul Programului național de implementarea a serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice în Republica Moldova pentru anii 2016-2020 a fost elaborat, expus la consultări publice, avizat de către părțile interesate.

V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI

Asigurarea continuității reformelor în justiție

În vederea edificării unui sector al justiției accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului, Guvernul, pe parcursul anului 2016, a întreprins o serie de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016. La finele perioadei de implementare a Strategiei menționate, progresul înregistrat constituie 84 %, respectiv, din totalul de 489 de acțiuni, 412 acțiuni au fost realizate, 50 acțiuni – parțial realizate, 11 nerealizate, iar 16 acțiuni au fost stabilite drept desuete. Subsidiar, în vederea asigurării continuității reformelor în sectorul justiției, Guvernul a inițiat procesul de elaborare al unui nou document de politici.

Pentru identificarea modului optim de reorganizare a sistemului instanțelor judecătorești, a fost elaborat Studiul cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova. Acest studiu a oferit recomandări cu privire la alocarea numărului de judecători și personal non-judiciar, precum și la structura dislocării instanțelor judecătorești (harta

judiciară), în baza practicii și numărului actual de cauze, precum și a datelor socio-demografice.

Prin urmare, în vederea asigurării calității actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor, la 21 aprilie 2016 a fost adoptată Legea nr. 76 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești. Reamplasarea instanțelor va avea loc în mod gradual, în baza Planului aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 21 din 3 martie 2017.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1462 din 30 decembrie 2016 a fost probată Strategia de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016-2020 și Planul de acțiuni aferent. Adoptarea prezentei Hotărâri are drept scop definirea unui cadru strategic simplu și funcțional pentru dezvoltarea Sistemului penitenciar din Republica Moldova, destinat soluționării cauzelor problemelor actuale ale sistemului penitenciar, și diminuării efectelor acestora asupra deținuților, precum și reafirmării rolului acestuia în cadrul sistemului de înfăptuire a justiției.

Totodată, a fost aprobată Strategia de dezvoltare a sistemului probațiunii pentru anii 2016 – 2020 și Planul de acțiuni (HG nr. 1015 din 1 septembrie 2016).

Prezenta Hotărâre a fost elaborată în scopul implementării eficiente pe segmentul probațiunii a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului RM nr.6 din 16.02.2012. Astfel, prin implementarea prezentei Strategii, se urmărește consolidarea sistemului de probațiune ca alternativă credibilă la detenție, ce va contribui la menținerea gradului de siguranță comunitară, reducerea costurilor sociale ale detenției, reducerea recidivei și valorificarea potențialului persoanelor care au încălcat legea.

Implementarea Concepției de reformare a Procuraturii la nivel național

Acest obiectiv a fost realizat integral prin măsuri legislative, și anume adoptarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, Legii nr. 152 din 1 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (cadru conex) și Legii nr. 159 din 7 iulie 2016 cu privire la procuraturile specializate. Finalizarea reformării Procuraturii însă a avut loc odată cu adoptarea Legii nr. 256 din 25 noiembrie 2016 pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, prin care au fost atinse următoarele obiective: determinarea clară a locului Procuraturii în sistemul organelor de drept și a atribuțiilor de bază ale procurorilor; stabilirea rolului Consiliului Superior al Procurorilor în sistemul organelor Procuraturii; fundamentarea conceptuală a mecanismului de numire a Procurorului General și a procurorilor ierarhic inferiori.

Implementarea reformei legislative a Procuraturii la nivel instituțional

Conform art. 98 alin. (11) lit. c) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, pînă la intrarea în vigoare a legii, Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) urma să constituie Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor, Colegiul de evaluare a

performanțelor procurorilor și Colegiul de disciplină și etică. Respectiv, întru realizarea acestor prevederi, prin hotărârea CSP din 22 aprilie 2016, s-a decis convocarea la 27 mai 2016 a Adunării Generale a Procurorilor (AGP), care reprezintă organul suprem de autoadministrare al procurorilor, iar prin Hotărârea CSP din 29 aprilie 2016 au fost aprobate modificările la Regulamentul privind procedura alegerii din rândul procurorilor a membrilor Consiliului Superior al Procurorilor, Colegiului de calificare și Colegiului disciplinar.

La AGP din 27 mai 2016, a fost adoptat Regulamentul AGP, a fost aprobat noul Cod de etică al procurorilor. De asemenea, au fost aleși membrii Colegiului pentru selecția și cariera procurorilor, Colegiului de evaluare a performanțelor procurorilor, Colegiului de disciplină și etică, din rândul procurorilor.

Implementarea reformelor în domeniul urmăririi penale

Prin adoptarea Legii nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, Legii nr.159 din 7 iulie 2016 cu privire la procuraturile specializate, precum și a cadrului normativ conexe acestora, a fost instituită o nouă procuratură specializată - Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, precum și reorganizată Procuratura Anticorupție.

Prin modificările și completările operate în Codul de procedură penală (Legea nr. 152 din 1 iulie 2016), au fost stabilite competențele concrete ale procuraturilor specializate în combaterea criminalității organizate, a terorismului și a torturii și, respectiv, a infracțiunilor de corupție, a actelor conexe actelor de corupție. Astfel, la art. 2701 din Codul de procedură penală, legiuitorul a prevăzut cazurile în care Procuratura Anticorupție exercită și conduce urmărirea penală, iar la art. 270 din Codul de procedură penală au fost expres stipulate situațiile în care Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită și conduce urmărirea penală. Din data intrării în vigoare a modificărilor legale menționate, obiectivul de bază al reformelor în domeniul urmăririi penale l-a constituit aplicarea acestui cadru legal, prin concentrarea cauzelor pe respectivele categorii de infracțiuni la procuraturile specializate, precum și retragerea de la cele din urmă a dosarelor ce nu țin de competența acestora.

În scopul executării Deciziei Consiliului național de prevenire și combatere a criminalității organizate nr. 14/508 din 14 iunie 2016 cu privire la crearea punctelor de contact locale „Nord”, „Centru” și „Sud” privind prevenirea și coordonarea activităților de combatere a criminalității organizate, prin Ordinul interdepartamental nr.233/21/81/113/277-0 din 5 august 2016 cu privire la punctele de contact locale „Nord”, „Centru” și „Sud” privind coordonarea activităților de prevenire și combatere a criminalității organizate a fost aprobată componența punctelor de contact, formate din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului Național Anticorupție și Serviciului Vamal, și aprobat Regulamentul punctelor de contact locale „Nord”, „Centru” și „Sud”. Prin Ordinul Procurorului General-interimar nr. 1247-p din 1 septembrie 2016 au fost desemnați în componența punctelor de contact Nord, Centru și Sud procurorii din cadrul Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

Cooperarea cu organismele internaționale în vederea combaterii criminalității organizate

La 10 iulie 2014 a fost semnat Acordul de cooperare dintre Republica Moldova și Eurojust, care a fost ratificat prin Legea nr. 113 din 28 mai 2015 și promulgat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1625-VII din 10 iunie 2015. Conform Legii de ratificare, Procuratura Generală este instituția responsabilă de realizarea prevederilor Acordului.

Ca urmare a unor misiuni de evaluare, schimb de opinii și realizării recomandărilor adiționale, la 21 octombrie 2016 Acordul de cooperare a fost ratificat de către Eurojust și a intrat în vigoare. Prin Ordinul Procurorului General nr.29/7 din 17 octombrie 2016 a fost aprobat Regulamentul privind modul de cooperare dintre Procuratura Republicii Moldova și Eurojust.

În baza actelor normative deja în vigoare s-a intensificat semnificativ cooperarea cu Eurojust atât la capitolul asistență juridică în materie penală pe cazuri concrete (3 ședințe de coordonare organizate de Eurojust în cazuri de infraționalitate cibernetică și spălare de bani, 2 operațiuni internaționale), cât și la capitolul utilizării echipelor comune de investigații (2013-2014 – 2 echipe; 2015-2016 – 7 echipe).

Implementarea eficientă a recomandărilor GRECO. În Raportul de evaluare al Republicii Moldova din cadrul celei de-a IV runde (aprobat la cea de-a 72-a Ședință Plenară GRECO, ce a avut loc în perioada 27 iunie – 1 iulie 2016), GRECO a adresat Republicii Moldova 18 recomandări (6 recomandări se referă la membrii Parlamentului, 7 recomandări se referă la judecători, 5 recomandări se referă la procurori).

În vederea implementării recomandărilor a IV-a și a V-a din Raportul de evaluare GRECO privind Republica Moldova în cadrul celei de a IV-a runde (prevenirea corupției în rîndurile parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor), menționăm intrarea în vigoare începînd cu 1 august 2016:

- a Legii nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;
- a Legii nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale;
- a Legii nr. 134 din 17 iunie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în special a Codului contravențional, în care a fost modificat termenul de prescripție de tragere la răspundere contravențională de la 3 la 12 luni, au fost modificate textele art. 313/2, 313/3, 319/1, 330/2 și, cel mai important, au fost modificate art. 423/3 și 423/9 din Codul contravențional, potrivit cărora Autoritatea Națională de Integritate, prin intermediul inspectorilor săi, va constata și aplica sancțiuni contravenționale prevăzute *supra*, iar Consiliul de Integritate va constata contravenții în privința președintelui și vicepreședintelui ANI.

VI. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

Pe parcursul perioadei de raport, Ministerul Afacerilor Interne a parcurs un proces intens de reforme, care au vizat prioritar ansamblul activității sale – cadrul normativ, organizatoric și funcțional. Astfel, au fost întreprinse acțiuni consecvente de realizare a politicilor statului în vederea asigurării prestării unor servicii de calitate și conforme standardelor europene, precum și a redobândirii încrederii și respectului comunității față de poliție prin prisma demarării reformelor sub aspect conceptual, instituțional și funcțional.

Inițiativele legislative înaintate de MAI au vizat necesitatea înlăturării lacunelor de moment constatate în activitatea instituției, fiind propuse multiple soluții de armonizare a cadrului normativ-legislativ cu standardele europene. În acest context, la capitolul armonizării cadrului juridic, legislativ și de politici cu acquis-ul comunitar din domeniul de competență al MAI, pe parcursul perioadei de referință au fost promovate și aprobate o serie de hotărâri de Guvern și proiecte de legi, înaintate cu titlu de inițiativă legislativă. Printre cele mai importante acțiuni menționăm:

- *Aprobarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia* (Hotărârea Guvernului nr. 587 din 12 mai 2016), care prevede, în calitate de obiectiv primordial, „crearea unui serviciu polițienesc modern în conformitate cu cele mai bune standarde și practici UE și internaționale, în măsură să răspundă proactiv și în mod egal la nevoile cetățenilor și ale societății în ansamblu”. Scopul Strategiei este de a asigura continuitatea procesului de reformare demarat prin Concepția de reformare a Ministerului Afacerilor Interne și a structurilor subordonate și deconcentrate, rezultând din necesitățile reale stabilite în procesul de implementare a reformelor și va oferi posibilitatea ajustării din punct de vedere conceptual și principial a proceselor deja demarate, redefinirea vectorului de dezvoltare a entității;

- *Adoptarea Legii nr. 288 din 16 decembrie 2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul MAI*. Scopul legii este instituirea unor garanții comune pentru toți funcționarii publici cu statut special din structurile MAI. Prin această lege se asigură unificarea normelor de drept și a diferitor instituții juridice privind funcționarul public cu statut special, precum și coerența activității de gestiune a resurselor umane și de management al carierei. Legea va intra în vigoare la 25.05.2017;

- *Aprobarea Hotărârii Guvernului nr.1206 din 2 noiembrie 2016 „Cu privire la Centrul Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică”*. Scopul creării Centrului la nivel național constă în stabilirea unui mecanism viabil care să asigure reacția promptă și adecvată a autorităților statului la evenimentele care amenință sau afectează direct ordinea publică și securitatea națională, prin aplicarea măsurilor unitare și asigurarea unui nivel adecvat de interacțiune a tuturor autorităților responsabile de gestionarea situațiilor de criză în domeniul ordinii publice pentru prevenirea, controlul, precum și pentru înlăturarea efectelor acestora, în scopul revenirii la starea de normalitate;

- *Aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 164 din 19 februarie 2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea reprezentanților de frontieră”*. Regulamentul

respectiv are menirea să stabilească modul de organizare a activității, sarcinile, drepturile, obligațiile, interdicțiile și formele activității reprezentanților de frontieră.

Pentru dezvoltarea capacităților operaționale de intervenție ale Inspectoratului General al Poliției al MAI, au fost implementate următoarele proiecte de asistență externă:

- consolidarea capacităților Poliției de identificare a materialelor CBRN (chimic, biologic, radiologic, nuclear), valoarea proiectului: 450.000 euro;

- crearea unui Centru mobil pentru activitatea de prevenire a securității rutiere, finanțat de Guvernul Federal din Germania, valoarea totală circa 60.000 euro;

- consolidarea capacităților de documentare a conducătorilor auto implicați în trafic sub influența alcoolului și drogului, prin dotarea cu etiloteste și dragoteste, valoarea proiectului fiind de aproximativ 85.000 euro și finanțat de Guvernul Federal al Germaniei;

- consolidarea capacităților de cercetare la fața locului (procurarea laboratoarelor mobile pentru cercetarea la fața locului), finanțat de către Ambasada SUA la Chișinău (valoarea proiectului fiind de 723.000 dolari SUA).

Totodată, prin prisma suportului bugetar destinat Matricei de politici în domeniul liberalizării regimului de vize, al cărei buget total în anul 2016 este de circa 200 mil. lei, au fost achiziționate 116 unități de transport de diverse modele, inclusiv 8 laboratoare mobile. În același context, au fost efectuate lucrări de reparație la câteva sedii ale subdiviziunilor Poliției, în mun. Chișinău și or. Cahul.

Consolidarea capacităților în domeniul protecției civile și situațiilor excepționale

În cadrul proiectului „Consolidarea Serviciului salvatori și pompieri în localitățile rurale ale Republicii Moldova”, care prevede consolidarea capacităților operaționale ale Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI, au fost achiziționate, livrate și distribuite în subdiviziunile teritoriale 23 de autospeciale de intervenție la incendii, salvare și descarcerare în valoare de 6.005.100 euro, potrivit Acordului de credit export dintre Republica Moldova și Banca austriacă UniCredit Bank Austria AG.

În vederea asigurării continuității dezvoltării Serviciului Mobil de Urgențe, Reanimare și Descarcerare (SMURD) la nivel național și implicit în zona frontalieră, în parteneriat cu Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al MAI, Inspectoratul General de Aviație al MAI (ambele din România) și Ministerul Sănătății din Republica Moldova, a fost depusă nota conceptuală a Proiectului transfrontalier SMURD. La momentul actual Comisia Europeană a acceptat Proiectul SMURD 2 în lista finală a Proiectelor finanțate de Uniunea Europeană, urmînd ca în viitorul apropiat să fie aprobat. Respectiv, în cadrul evoluției proiectului SMURD 2, Republica Moldova va beneficia de 10 ambulanțe, 4 autospeciale de descarcerare, 4 piste de aterizare a elicopterelor, 2 departamente de urgență, iar în România va fi creat un Centru de Instruire. Proiectul urmează să fie realizat pînă în anul 2020, iar valoarea acestuia este de 10 mil. euro.

Ca urmare a implementării planului de reconstrucție a Unităților Salvatori și Pompieri a Republicii Moldova, în cadrul cooperării MAI cu Biroul de cooperare militară al Ambasadei SUA în Republica Moldova, a fost inaugurată o nouă Unitate de Salvatori și Pompieri în orașul Soroca, care a costat 660 mii dolari SUA.

La 28 iulie 2016, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 517 „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, având drept scop armonizarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Acesta a fost aprobat în Parlament, iar la 16 septembrie 2016 a fost publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și conține prevederi de modificare a 11 acte legislative, precum: Codul Penal; Codul de procedură penală; Codul contravențional; Codul de procedură civilă; Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală; Legea nr. 45 din 1 martie 2017 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie; Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat; Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova; Legea nr. 130 din 8 iunie 2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă; Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului; Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992.

Pe parcursul anului 2016, a fost finalizată consolidarea infrastructurii și a echipamentului secției regionale de combatere a șederii ilegale a străinilor din or. Cahul. Au fost achiziționate 5 sisteme de monitorizare video pe principiul termoviziunii și un radar. Totodată, au fost recepționate 9 autospeciale cu sisteme integrate de termoviziune.

În contextul consolidării capacităților în domeniul combaterii criminalității informatice, la data de 27 iunie 2016 au fost aprobate 3 proceduri operaționale standard privind investigarea infracțiunilor de pornografie infantile, infracțiunilor informatice și infracțiunilor în domeniul telecomunicațiilor.

Adițional, a fost semnat Ordinul interinstituțional cu nr. 75/01/342/10/19/9 privind aprobarea „Concepției de analiză a riscului în domeniul combaterii criminalității informatice”.

VII. BUNA GUVERNARE

A. Administrație publică centrală și locală

Prin programul său de activitate pentru perioada 2016-2018, Guvernul și-a asumat angajamentul să continue eficientizarea administrației publice pentru a oferi cetățenilor servicii la cel mai înalt nivel în conformitate cu practicile democrațiilor europene. În acest context, în vederea realizării angajamentelor față de partenerii externi, la acest capitol au fost demarate/realizate următoarele acțiuni.

A fost revigorat Consiliul Național pentru Reforma Administrației Publice (RAP), iar pe parcursul anului 2016 au avut loc trei ședințe ale acestuia. În cadrul primei ședințe a

Consiliului, care a avut loc pe data de 11 martie 2016, a fost luată decizia de a iniția procesul de elaborare a Strategiei de reformă a administrației publice pentru anii 2016-2020.

Strategia a fost elaborată cu suportul partenerilor de dezvoltare în baza constatărilor și recomandărilor formulate de SIGMA în urma revizuirii administrației publice din Republica Moldova, aplicînd lecțiile învățate în urma implementării reformei administrației publice centrale în perioada 2005-2013, urmînd recomandările partenerilor de dezvoltare formulate în notele informative din martie 2015, angajamentele Guvernului, asumate prin Programul său de activitate, precum și bunele practici la nivelul statelor UE.

În final, prin Hotărîrea Guvernului nr. 911 din 25 iulie 2016 a fost aprobată Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020. Ulterior, prin Hotărîrea Guvernului nr. 1351 din 15 decembrie 2016 a fost aprobat Planul de acțiuni pe anii 2016-2018 pentru implementarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020.

Elaborarea documentelor în cauză a fost precedată de un amplu proces de consultare atît la nivel național, cît și cu partenerii de dezvoltare.

Procesul de reformare a administrației publice este preconizat a fi realizat pe etape: în prima etapă, anul 2016, va fi efectuată reforma Cancelariei de Stat, după aceasta vor urma reformele pentru administrația publică centrală – în 2017 și, respectiv, pînă în anul 2018 se preconizează pregătirea reformei administrativ-teritoriale.

Respectiv, prima instituție intrată în reformă este Cancelaria de stat. Prin Hotărîrea Guvernului nr. 1183 din 26 octombrie 2016 a fost aprobată noua structură, care prevede optimizarea personalului de la 239 pînă la 171. Drept bază pentru reforma Cancelariei de Stat a servit Analiza instituțională și funcțională a Cancelariei de Stat și Oficiului Prim-ministrului Republicii Moldova, realizată de consultanții „Ernst and Young Baltics”, cu suportul PNUD Moldova.

Totodată, prin Dispoziția Guvernului nr.136-d din 25 octombrie 2016, a fost instituit și un Grup de acțiune pentru reforma administrației publice (așa-numitul „Task force”), care include reprezentanții cu funcții de conducere din cadrul Cancelariei de Stat, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

A fost adoptată Legea nr.230 din 23 septembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, obiectivul noii legi fiind micșorarea poverii administrative asupra mediului de afaceri și eficientizarea procedurilor legate de controale de stat. Trebuie menționat că o prevedere importantă din lege ține de inițierea reformei instituționale prin care se propune o listă de 13 organe de control, cu identificarea domeniilor de control ale acestora, precum și o listă de 5 autorități existente, pentru care legea se va aplica parțial. Deci, în urma reformei va fi posibilă reducerea numărului organelor de control de la aproape 70 pînă la 18.

În ceea ce privește sistemul de salarizare a funcționarilor publici, a fost aprobată Legea nr. 295 din 22 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, elaborată în scopul perfecționării și îmbunătățirii mecanismului de remunerare și motivare a funcționarilor publici.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 966 din 9 august 2016 a fost aprobat Planul de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru anii 2017-2021, care vine să asigure abordarea etapizată a unor măsuri/obiective ce țin de modernizarea serviciilor publice statuate în Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2016-2020. În conformitate cu prevederile Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018, a fost amendată Legea nr. 98 din 4 mai 2012 privind administrația publică centrală de specialitate. Modificările introduse prin Legea nr. 275 din 16 decembrie 2016 contribuie la asigurarea uniformității aplicării cadrului normativ de către autoritățile publice centrale de specialitate. Totodată a fost consolidat rolul instituției secretarului de stat în materia realizării legăturilor funcționale dintre ministru și corpul de funcționari publici.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 1451 din 30 decembrie 2016 a fost aprobată Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național 2016-2020 și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia. Strategia vizată reprezintă un ansamblu de obiective și acțiuni prin care se urmărește, într-o concepție coerentă și integratoare, consolidarea capacităților producătorilor de statistici oficiale și a Biroului Național de Statistică, sporirea gradului de armonizare la normele europene și cele internaționale, precum și integrarea deplină a statisticii Republicii Moldova în sistemul statistic european.

Extinderea termenului de implementare a Strategiei Naționale de Descentralizare 2012-2015. Strategia națională de descentralizare este principalul document de politici în domeniul administrației publice locale, care determină mecanismele naționale în domeniul descentralizării și asigurării unei autonomii locale autentice pentru autoritățile administrației publice locale. Extinderea termenului de realizare a acesteia pentru o perioadă suplimentară de trei ani (2016-2018) va asigura implementarea Planului de acțiuni al Strategiei. Totodată, prioritatea de descentralizare administrativă a fost inclusă în Strategia privind reforma administrației publice pentru 2016-2020.

B. Finanțele publice

În scopul asigurării alocării resurselor financiare publice în strînsă legătură cu prioritățile de politici în perspectivă pe termen mediu, precum și în vederea îmbunătățirii procesului bugetar, pe parcursul anului 2016, au fost întreprinse mai multe activități:

Bugetul de stat pentru anul 2017 a fost adoptat de Parlament prin Legea nr. 279 din 16 decembrie 2016. Documentul presupune un echilibru între stabilitatea finanțelor publice și creșterea economică. Bugetul de stat pentru 2017 este fundamentat pe o creștere economică de 3%, temperarea ritmurilor inflației în limita de 5%, restabilirea relațiilor economice externe, precum și pe prioritățile de politici publice ale Guvernului și, nu în ultimul rînd, pe prevederile acordurilor de finanțare cu partenerii de dezvoltare.

Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) a fost elaborat în conformitate cu art. 47 alin. (1) lit. a) și art. 48 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 și aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1011 din 26 august 2016. Cadrul

Bugetar pe Termen Mediu (2017-2019) stabilește obiectivele politicii bugetar-fiscale și cadrul de resurse și cheltuieli ale bugetului public național în perspectivă de trei ani.

Executarea bugetului de stat

În anul 2016, veniturile totale ale bugetului de stat au constituit 28 878,1 mil. lei, inclusiv:

- veniturile generale și colectate – 28 525,9 mil. lei;
- veniturile proiectelor finanțate din surse externe și ale instituțiilor aflate peste hotare – 352,2 mil. lei.

Comparativ cu anul 2015, veniturile totale ale bugetului de stat s-au majorat cu 823,5 mil. lei sau 2,9%, în urma majorării veniturilor generale și colectate cu 2 224,1 mil. lei. Totodată, veniturile proiectelor finanțate din surse externe s-au diminuat cu 1 400,6 mil. lei.

Micșorarea veniturilor proiectelor finanțate din surse externe a fost cauzată de reducerea intrărilor din granturi externe, în urma finalizării în anul 2015 a unor proiecte investiționale (de ex. Fondul Provocările Mileniului) și aprobarea în anul 2016 a granturilor externe cu 57,7 la sută mai puțin față de anul precedent.

Pe parcursul anului 2016 în domeniul fiscal și vamal au fost înregistrate următoarele realizări:

- a fost definitivat și adoptat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 138 din 17 iunie 2016 (privind realizarea măsurilor de politică fiscală, vamală și bugetară pentru anul 2016 și perfecționarea actelor legislative din domeniile fiscal, vamal și bugetar). Legea menționată conține, în fond, propuneri de modificare și completare a unor acte legislative, care rezultă din obiectivele politicilor fiscale, vamale și bugetare pentru anul 2016, bazate pe prevederile Programului de activitate al Guvernului, Strategiei Naționale „Moldova 2020”, Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, altor programe și strategii naționale.

Tabel

Impactul măsurilor de politică fiscală pentru anul 2016

Nr.	Denumirea măsurilor de politică fiscală	Impactul anual, mil. lei
		2016*
1.	Majorarea cotelor accizelor pentru combustibili: benzina, motorina și derivatele acestora, gazele lichefiate și naturale, prin indexarea acestora la coeficientul de creștere anuală a produsului intern brut nominal prognozat pentru anii 2016- 2018 față de anii 2015-2017 (2016/2015 – 11,4%; 2017/2016 – 10,7; 2018/2017 – 9,3%)	+91,85

	Majorarea cotelor accizelor stabilite în sume fixe (băuturi alcoolice; oxigen; azot; articole de bijuterie sau de giuvaiergerie; alte tutunuri și înlocuitori de tutun fabricate), prin ajustarea acestora la rata inflației prognozată pentru anii 2016 – 2018 (2016 – 10,5%; 2017 – 7,0%; 2018 – 5,8%)	+35,5
2.	Majorarea cotelor accizelor pentru țigarete cu filtru	+176,5
	Majorarea cotelor accizelor pentru țigarete fără filtru	+5,9
3.	Introducerea în sistemul impozitelor de stat a impozitului pe avere	+50,0
TOTAL		359,75
PIB, mlrd lei		100,1
Ponderea în total PIB, %		0,35
*Impactul este prezentat pentru jumătate de an.		

A fost elaborat și adoptat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 280 din 16 decembrie 2016 (aferent mijloacelor de transport neînmatriculate în Republica Moldova).

Prin Legea nr. 280 din 16 decembrie 2016 a fost introdus termenul de 180 de zile dintr-o perioadă de 12 luni consecutive la declararea prin acțiune de către persoanele fizice rezidente și nerezidente a mijloacelor de transport introduse pe teritoriul Republicii Moldova, fără achitarea drepturilor de import.

A fost elaborat și adoptat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 281 din 16 decembrie 2016 (privind realizarea măsurilor de politică fiscală, vamală și bugetară pe anul 2017 și perfecționarea actelor legislative din domeniile fiscal și vamal).

Legea respectivă conține, în fond, propuneri de modificare, perfecționare și completare a unor acte legislative care rezultă din obiectivele politicilor fiscale și vamale și politiciii de administrare fiscală și vamală pentru anul 2017, bazate pe prevederile Programului de activitate a Guvernului, Strategiei Naționale „Moldova 2020”, Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, altor programe și strategii naționale.

Reforma Serviciului Fiscal de Stat

În anul 2016, autoritatea fiscală din Republica Moldova a inițiat o reformă de amploare, al cărei scop este sporirea capacității de deservire a contribuabililor, sporirea gradului de conformare benevolă a contribuabililor și maximizarea veniturilor bugetare.

Astfel, începînd cu 1 aprilie 2017, autoritatea fiscală din Republica Moldova va fi reorganizată și va activa ca o entitate juridică unică – Serviciul Fiscal de Stat. Acest lucru este posibil grație susținerii Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova. Prin Legea nr.281 din 16 decembrie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat modificări și completări la Codul fiscal prin care s-a dispus revizuirea statutului juridic al organelor fiscale.

Dezvoltarea IT a Serviciului Fiscal de Stat

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale au crescut și necesitățile societății de a primi servicii în mod rapid, accesibil și calitativ. În acest scop, Serviciul Fiscal de Stat, la momentul actual, prestează 56 de servicii fiscale, dintre care 35 – servicii electronice.

Una dintre realizările notabile în domeniul automatizării proceselor de lucru este implementarea SIA „Documente fiscale interne”. Acest sistem informațional permite funcționarilor fiscali perfectarea în regim on-line a formularelor de uz intern și reduce timpul de procesare a informațiilor fiscale.

Administrarea vamală

De-a lungul timpului, sistemul vamal s-a remarcat prin continuă ascensiune, fiind o instituție capabilă să asigure realizarea obiectivelor prioritare ale politicii vamale și fiscale ale statului.

Rolul Serviciului Vamal a crescut proporțional cu procesul dinamic de dezvoltare a comerțului internațional, autoritatea vamală fiind angajată plenar în procesul continuu de modernizare avînd ca obiectiv strategic sporirea contribuției la dezvoltarea economică a țării.

Pe parcursul anilor, în sistemul vamal au fost promovate importante reforme instituționale care au contribuit la edificarea unei autorități vamale moderne cu aspirații europene.

În anul 2016, Serviciul Vamal a încasat în bugetul statului 17 mld 476 mil., sau cu 1 mld 647 mil. lei mai mult decît în 2015, ceea ce reprezintă o creștere cu 10,4% .

Facilitarea comerțului internațional și a traficului transfrontalier

Serviciul Vamal a continuat dezvoltarea instrumentelor moderne de simplificare a procedurilor vamale, printre care conceptul de Agent economic autorizat (AEO). În prezent 102 companii dețin statutul de AEO și vămuirea simplificată și trecerea frontierei în regim prioritar, în comparație cu 97 de companii în anul 2015. Totodată, prin Hotărîrea de Guvern nr. 1373 din 20 decembrie 2016 a fost aprobat Regulamentul cu privire la modul de prelungire a termenului de plată a drepturilor de import pentru agenții economici cu statut de AEO. Astfel, operatorii economici care dețin Certificatul AEO pot beneficia de amînarea achitării drepturilor de import pe o perioadă de pînă la 30 de zile, prin prezentarea unei garanții sau gajarea activelor proprii.

Ponderea exportului perfectat electronic a constituit 98%, comparativ cu 65% în anul 2015, iar ponderea importului perfectat electronic din totalul importului a constituit 19%, comparativ cu cca 4,5% în anul 2015. Au fost aprobate acte normative elaborate de către Serviciul Vamal în scopul ajustării la standardele europene conform angajamentelor asumate conform Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană.

Reorganizarea instituțională

Din 23 decembrie 2016 Serviciul Vamal activează în baza unei noi organigrame, ca rezultat al reformei instituționale promovate și implementate pe parcursul anului 2016. Astfel, în procesul reorganizării a fost optimizat numărul birourilor vamale de la 7 pînă la 3, precum și efectivul-limită, care a fost redus cu 12%, constituind 1520 de unități față de 1728 de unități anterior.

VIII. PROTECȚIA MEDIULUI

În domeniul politicii de mediu și guvernării de mediu

Pe parcursul anului 2016 au fost inițiate și dezvoltate relații de cooperare în domeniul protecției mediului cu unele instituții europene, precum Comisia Europeană (Directoratul General Mediu, Directoratul General Clima) și Agenția Europeană de Mediu.

Delegația Ministerului Mediului a participat la Conferința miniștrilor de mediu de la Batumi (Georgia) din 8-10 iunie 2016, în cadrul căreia au fost lansate „Inițiativa pentru Economia Verde de la Batumi” (BIG-E Batumi Initiative for Green Economy), care reprezintă acțiunile voluntare asumate de către țările paneuropene pentru a fi implementate în domeniul economiei verzi și „Inițiativa BACA – Acțiunile de la Batumi privind Aerul Curat”. Principalul rezultat al Conferinței a fost aprobarea Declarației miniștrilor de mediu, care va sta la baza colaborării în domeniul protecției mediului în cadrul procesului „Un mediu pentru Europa” din regiunea UNECE.

De asemenea, reprezentanți ai Moldovei au participat și la prima Reuniune comună a miniștrilor de mediu din țările Parteneriatului Estic și ale Uniunii Europene din 18 octombrie 2016, Luxemburg, în cadrul căreia a fost adoptată Declarația privind cooperarea în domeniul mediului și schimbărilor climatice. Declarația este primul document strategic în direcția promovării unei cooperări mai strînse între spațiul vest-european și cel est-european, respectiv cu statele partenere din cadrul PaE (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina).

A fost inițiată implementarea în Republica Moldova a instrumentelor de bună guvernare de mediu în conformitate cu practicile europene. Astfel, în scopul asigurării prevenirii sau minimizării, la etapele inițiale, a impactului negativ al activităților economice asupra mediului și sănătății populației a fost pus în aplicare mecanismul de evaluare a impactului asupra mediului al unor proiecte publice și private sau al unor genuri de activitate planificate, care afectează sau poate afecta atât sănătatea omului, cât și diversitatea biologică,

solul, subsolul, apa, aerul, clima, landşaftul, bunurile materiale, patrimoniul cultural. În urma aplicării acestui instrument a fost eliberat primul Acord de mediu pentru gazoductul Ungheni-Chişinău, fiind înaintate condițiile de mediu ce urmează a fi respectate în procesul de implementare a proiectului.

Al doilea instrument al guvernării de mediu este sistemul de evaluare strategică de mediu aplicat proiectelor de planuri și programe elaborate la nivel național și local, care pot avea un impact semnificativ asupra mediului. Acest instrument urmează a fi pus în aplicare la 1 an de la publicarea Legii nr. 11 din 2 martie 2017 privind evaluarea strategică de mediu.

A fost instituit și mecanismul de asigurare a accesului publicului la informația de mediu și de participare la luarea deciziilor în domeniu, prin aprobarea Regulamentului privind accesul la informația de mediu (armonizat la Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu) prin Hotărîrea Guvernului nr. 1467 din 30 decembrie 2016.

Prin Legea nr. 281 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative au fost adoptate modificări și completări la Legea nr. 1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului și la Legea nr. 1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător ce vizează instituirea unui nou mecanism de achitare, încasare și control al plăților pentru poluarea mediului, cu implicarea Serviciului Fiscal de Stat în colectarea acestor plăți și excluderea Serviciului Vamal din procesul de încasare, fiind eliminat, totodată, elementul discriminator în aplicarea acestora, astfel încît după modificare sunt supuși plăților pentru poluare atît importatorii, cît și producătorii autohtoni. De asemenea, modificările menționate mai sus vizează și desființarea fondurilor ecologice locale, cu integrarea acestora în cadrul Fondului Ecologic Național.

În domeniul protecției aerului atmosferic

În domeniul protecției aerului atmosferic, a fost aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 414 din 8 aprilie 2016, Regulamentul privind reducerea conținutului de sulf din anumiți combustibili lichizi, armonizat cu Directiva 1999/32/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 și inițiată, cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei evaluarea cadrului instituțional și legislativ în domeniul aerului atmosferic în vederea asigurării transunerii Directivelor 2008/50/CE, 2004/107/CE, 2004/42/CE, 2001/81/CE, 94/63/CE. A fost realizat studiul privind lacunele sistemului de monitoring și de gestionare a calității aerului în Republica Moldova, necesar pentru elaborarea proiectului Strategiei în domeniul protecției aerului atmosferic.

În domeniul calității și gestionării resurselor de apă, gestionării riscurilor de inundații, alimentării cu apă și sanitație

Pe parcursul anului 2016 a continuat procesul de transpunere a Directivelor UE în domeniul gestionării resurselor de apă în cadrul normativ național. Astfel, a fost aprobată Concepția-cadru și Regulamentul cu privire la funcționarea Sistemului informațional al resurselor de apă din Republica Moldova (Hotărîrea Guvernului nr. 672 din 30 mai 2016),

Regulamentul-tip de exploatare a lacurilor de acumulare/ iazurilor (Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 16 august 2016), Hotărîrea Guvernului nr. 386 din 1 aprilie 2016 „Cu privire la trecerea terenurilor irigate în categoria celor neirigate și modificarea destinației acestora”, Conceptul de regionalizare a serviciului public de alimentare cu apă și canalizare, Ghidul privind regionalizarea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare și Ghidul privind elaborarea planului de afaceri pentru dezvoltarea companiilor de apă-canal. De asemenea, în scopul asigurării implementării Protocolului privind Apa și Sănătatea, la care Republica Moldova este Parte, în comun cu Ministerul Sănătății a fost elaborat și aprobat Programul național privind implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025 (Hotărîrea Guvernului nr. 1063 din 16 septembrie 2016).

În scopul protecției localităților împotriva inundațiilor (în special a mun. Chișinău), cu suportul Fondului Ecologic Național în suma de 2,5 mil. lei, a fost consolidat barajul lacului de acumulare Ghidighici (reconstruit evacuatorul de fund), ceea ce a prelungit durata de viață a acestuia cu încă cel puțin 50 de ani. De asemenea, în cadrul proiectului „Prevenirea și protecția împotriva inundațiilor din bazinele superioare ale râurilor Siret și Prut, prin aplicarea unui sistem de monitorizare a stațiilor automate (EAST-AVERT)”, finanțat de către Uniunea Europeană, au fost efectuate lucrări de consolidare a barajului lacului de acumulare Costești-Stînca.

În scopul asigurării accesului populației la apă și sanitație, în anul 2016, cu suportul Fondului Ecologic Național și a partenerilor de dezvoltare, au fost realizate proiecte de construcție/reconstrucție a sistemelor de alimentare cu apă și sanitație în 248 de sate și orașe din Republica Moldova, însumând conducte de peste 400 km.

Au fost negociate și atrase surse financiare pentru realizarea a 2 proiecte mari regionale în acest domeniu, care vor fi implementate începînd cu anul 2017, inclusiv:

- proiectul „Apă Nord Moldova”, în valoare de 30 mil. euro (BERD, BEI), care prevede dezvoltarea sistemului centralizat de alimentare cu apă și de canalizare Soroca-Bălți. Acest proiect se implementează în raioanele Soroca, Bălți, Florești, Drochia, Rîșcani, Sîngerei, Telenești și va contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai și accesul la surse sigure de apă potabilă a cca 400 mii de cetățeni;

- proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” în valoare de 15 de mil. euro, care prevede extinderea apeductului Chișinău-Strășeni-Călărași”, susținut de Banca de Dezvoltare a Germaniei KfW. A fost elaborat studiul de fezabilitate pentru acest proiect, care urmează a fi aprobat în curînd.

A fost finalizat proiectul „Reabilitarea sistemului de alimentare cu apă în raionul Nisporeni: primăriile Nisporeni, Vărzărești și Grozești”, susținut financiar de către Uniunea Europeană, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Ministerul Mediului, Consiliul raional Nisporeni și primăriile Nisporeni, Vărzărești și Grozești. În cadrul acestuia a fost construite un apeduct magistral cu lungimea de 16,8 km și rețele de distribuție cu lungimea de 101,8 km, a fost pusă în funcțiune stația de

tratare a apei din r. Prut în s. Grozești. Au fost conectați la sursa de apă circa 2400 de beneficiari.

În domeniul gestionării deșeurilor

Reglementările de bază ale aquis-ului comunitar în domeniul gestionării deșeurilor au fost transpuse în legislația națională, prin în Legea nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile, publicată la 23 decembrie 2016, care introduce în Republica Moldova principiul de răspundere extinsă a producătorului începând cu anul 2018.

A fost elaborat și aprobat de Guvern proiectul Strategiei naționale privind managementul deșeurilor radioactive pentru anii 2016-2025, care, la momentul actual, se examinează în Parlament.

Pe parcursul anului 2016 au continuat activitățile de implementare a *Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027*, în special activitatea de creare a sistemului integrat de gestionare a deșeurilor, care prevede dezvoltarea a 8 regiuni de management al deșeurilor în care vor fi construite 2 stații de tratare mecanico-biologică a deșeurilor pentru municipiul Chișinău și Bălți, pentru a deservi 5-6 raioane vecine, 7 depozite regionale de deșeuri menajere solide, pentru a deservi localitățile din 3-4 raioane asociate și circa 100 de stații de transfer pentru acumularea deșeurilor și transferarea ulterioară a acestora la depozitele regionale.

Cu suportul Agenției de Cooperare Internațională Germană și al Agenției Cehe pentru Dezvoltare, în anul 2016 au fost elaborate studiile de fezabilitate pentru crearea sistemului de management integrat al deșeurilor pentru 3 regiuni:

- nr. 1 (raioanele Cantemir, Cahul, Taraclia și UTA Găgăuzia (Vulcănești și Ceadîr-Lunga);
- nr. 2 (raioanele Leova, Cimișlia, Basarabeasca și UTA Găgăuzia (Comrat);
- nr. 3 (raioanele Căușeni, Ștefan Vodă).

De asemenea, cu suportul Agenției de Cooperare Internațională Germană și al Băncii Europene de Investiții au fost inițiate și urmează a fi finalizate pe parcursul anului 2017 încă 5 studii de fezabilitate pentru regiunile:

- nr. 4 (raioanele Strășeni, Hîncești, Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni, Cocieri);
- nr. 5 (raioanele Călărași, Ungheni, Nisporeni);
- nr. 6 (raioanele Rezina, Orhei, Șoldănești, Telenești);
- nr. 7 (raioanele Drochia, Sîngerei, Florești, Fălești, Soroca, Glodeni, Rîșcani);
- nr. 8 (raioanele Edineț, Dondușeni, Briceni, Ocnîța).

În cadrul studiilor de fezabilitate, prin organizarea dezbaterilor publice, au fost selectate amplasamentele pentru depozitele regionale, precum și pentru stațiile de transfer, pentru care autoritățile publice locale pe ale căror teritorii se află amplasamentele au emis decizii cu privire la selectarea terenului.

Cu suportul Fondului ecologic național și al Fondului național pentru dezvoltare regională au fost implementate un șir de proiecte în domeniul gestionării deșeurilor, în urma cărora:

- au fost procurate pentru municipiul Chișinău 3000 de coșuri de gunoi, peste 800 de platforme de acumulare a deșeurilor, inclusiv 5 platforme cu acumulare subterană, care vor fi date în exploatare în viitorul apropiat;

- a fost modernizat Serviciul de salubritate în c. Colonița;

- au fost procurate 500 de containere pentru deșeuri în or. Cantemir;

- au fost construite 4 depozite pentru deșeuri menajere solide în orașele Telenești, Hîncești, Nisporeni, Biruința (r-nul Sîngerei).

În domeniul gestionării substanțelor chimice periculoase

Pe parcursul anului 2016 a fost inițiată transpunerea prevederilor legislației UE în domeniul substanțelor chimice. Astfel, prevederile a 10 acte UE în acest domeniu au fost incluse în proiectul Legii privind substanțele chimice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1032 din 8 septembrie 2016. La momentul actual, acest proiect de lege se discută în comisiile parlamentare, fiind organizate și audieri publice pe marginea acestuia.

De asemenea, în această perioadă, cu suportul Fondului Global de Mediu și al Programului Națiunilor Unite pentru Mediu, a fost realizată o inventariere a emisiilor de mercur în Republica Moldova, în urma căreia s-a constatat un total de 977 kg de mercur emis anual, din care 43% provin din produsele de consum cu folosirea intenționată a mercurului, 28% provin din eliminarea/depozitarea/tratarea deșeurilor; 10% – din incinerarea și arderea deșeurilor; 6% – din extracția și utilizarea combustibililor/surselor de energie; 4% – din producția altor minerale și materiale cu impurități de mercur; 4% – din alte utilizări intenționate în produse/procese; 4% – din categoria crematorii și cimitire.

Pe parcursul anului 2016 au continuat lucrările de eliminare a pesticidelor inutilizabile și interzise expirate și a deșeurilor rezultate din acestea. Astfel, în cadrul proiectului FAO TCP/MOL/3302 „Îmbunătățirea capacităților de eliminare a produselor chimice periculoase din fostul spațiu sovietic, ca model de abordare și prevenire de la utilizarea pesticidelor” au fost exportate în Polonia (pentru eliminare) 147 tone de deșeuri de pesticide, iar cu suportul NATO au fost pregătite pentru transport și export alte 183,4 tone de deșeuri de pesticide, 1,7 tone soluții apoase contaminate cu deșeuri de pesticide și 1,9 tone de ambalaj contaminat.

În domeniul protecției naturii

Pe parcursul anului 2016 au fost aprobate de Guvern 4 proiecte de legi ce transpun prevederile Directivelor UE în domeniul protecției naturii, și anume:

- proiectul de lege pentru modificarea Legii regnului animal nr.439-XIII din 27 aprilie 1995, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 651 din 26 mai 2016;

- proiectul Legii pentru modificarea unor acte legislative (Legii regnului vegetal nr. 239-XVI din 8 noiembrie 2007 și Legii nr. 94-XVI din 5 aprilie 2007 cu privire la rețeaua ecologică), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1443 din 30 decembrie 2016;

- proiectul Legii privind organismele modificate genetic, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 820 din 1 iulie 2016;

- proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 149-XVI din 8 iunie 2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 711 din 3 iunie 2016.

Prin Legea nr. 117 din 2 iulie 2016 a fost ratificat Protocolul de la Nagoya privind accesul la resursele genetice și distribuirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora la Convenția privind diversitatea biologică.

A fost inițiată activitatea de creare a Rezervației Biosferice „Prutul de Jos” pe o suprafață de 14771,04 ha din cadrul a 9 localități din raionul Cahul, inclusiv 824 ha din cadrul Ocolului silvic Slobozia – Î.S. Întreprinderea pentru Silvicultură „Silva-Sud” Cahul, Întreprinderea de stat Silvocinegetică „Manta-V” și Rezervația științifică „Prutul de Jos”. Pachetul de documente pentru crearea Rezervației Biosferei a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 16 din 23 ianuarie 2017 și Hotărârea Guvernului nr. 27 din 25 ianuarie 2017 și a fost transmis Parlamentului pentru adoptare.

A fost interzisă darea în arendă a pădurilor și introduse reglementări restrictive consistente în vederea excluderii construcțiilor din pădurile statului (Hotărârea Guvernului nr. 770 din 17 iunie 2016). De asemenea, fost interzise exportul de lemn brut, tăierile rase în pădurile fundamentale, descurajând astfel tăierile ilegale și speculațiile economice din acest domeniu (Hotărârea Guvernului nr. 664 din 27 mai 2016).

A fost aprobat Regulamentul privind efectuarea lucrărilor de împădurire a terenurilor degradate proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale și a terenurilor degradate proprietate privată (Hotărârea Guvernului nr. 1186 din 28 octombrie 2016)

A fost operaționalizat proiectul Băncii Mondiale de extindere a fondului forestier, în valoare de 20 mil. de dolari, implementarea acestuia a început în anul 2017.

Au fost înăsprite reglementările în domeniul cinegetic, fiind aprobate condiții de efectuare a vânătorii în sezonul de vânătoare 2016-2017 (Hotărârea Guvernului nr. 963 din 8 august 2016) și Regulamentul cu privire la modul de organizare și desfășurare a vânătorii de selecție (Hotărârea Guvernului nr. 1132 din 12 octombrie 2016).

Pentru prima dată în ultimii 25 de ani a fost interzis pescuitul industrial pe r. Prut și f. Nistru, asigurând accesul a mii de pescari amatori în detrimentul unor grupuri economice înguste, care monopolizaseră aceste cursuri de apă, iar în urma îmbunătățirii managementului în domeniul piscicol, au fost încasați de 6 ori mai mulți bani din oferirea permiselor de pescuit sportiv și de amatori față de anii precedenți.

S-au realizat acțiuni de reabilitare a râurilor mici, în special a râului Răut, care a fost curățat de peste 200 de stăvilare ale braconierilor. În vederea creșterii capacității ihtiofaunistice pe Prut și Nistru, s-a realizat popularea acestora cu puiet de pește.

În domeniul gestionării resurselor minerale utile

Pe parcursul anului 2016 au fost realizate modificări ale cadrului legal și normativ, pentru a reglementa interzicerea totală a extragerii nisipului și prundișului din r. Prut și f. Nistru, asigurând astfel capacitatea de filtrare naturală a apei din aceste râuri, care este sursa principală de alimentare cu apă pentru 80% din populația țării.

Au fost aprobate reglementări și condiții privind concesionarea lucrărilor de cercetare geologică, inclusiv de prospectare și evaluare a zăcămintelor de substanțe minerale utile de importanță națională în scopul depistării acumulărilor de hidrocarburi (gaze naturale și petrol) în partea de sud a teritoriului Republicii Moldova, mărginită la nord cu linia Ungheni-Basarabeasca, cu ulterioara lor exploatare (Hotărârea Guvernului nr. 895 din 20 iulie 2016). Scopul concesiunii rezidă în eficientizarea și diversificarea resurselor energetice ale Republicii Moldova, avînd drept obiectiv de dezvoltare reducerea dependenței de importurile de resurse de energie primară și îmbunătățirea siguranței în aprovizionare, diversificarea surselor de producere a energiei, tehnologiilor și infrastructurii. Ca urmare a concursului organizat pentru selectarea concesionarului lucrărilor de explorare geologică a hidrocarburilor pe teritoriul Republicii Moldova, cu ulterioara lor exploatare, dreptul de desfășurare a acestor lucrări a fost transmis Companiei „Frontera Resources International” LLC (HG nr. 1439 din 30 decembrie 2016).

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1001 din 23 august 2016 a fost aprobată concesionarea zăcămintului de apă minerală „Cahul” cu rezervele de apă minerală naturală cu efect curativ evaluate la un volum de 945 m³/24 de ore, fiind stabilite, totodată, și cerințele generale privind procedura de organizare a concursului de selectare a concesionarului și condițiile concesionării acestui zăcămînt.

În domeniul schimbărilor climatice

Pe parcursul anului 2016 au fost promovate și aprobate 2 documente strategice în domeniul schimbărilor climatice: Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova pînă în anul 2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia (Hotărârea Guvernului nr. 1470 din 30 decembrie 2016) și Programul de suprimare eşalonată a hidroclorofluorocarburilor halogenate pentru anii 2016-2040 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2016-2020 (Hotărârea Guvernului nr. 856 din 13 iulie 2016). Conform acestor documente, Republica Moldova și-a stabilit drept obiectiv *reducerea necondiționată*, pînă în anul 2030, a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră, cu 67% comparativ cu nivelul anului 1990, iar în *mod condiționat* – cu 78% comparativ cu 1990.

Republica Moldova a participat la pregătirea noului Acord global privind schimbările climatice, iar pe data de 21 septembrie 2016 a semnat la New York Acordul de la Paris. În urma acțiunilor, au fost inițiate procedurile de ratificare a acestui Acord, fiind elaborat și

aprobat de Guvern un proiect de lege în acest sens. Ratificarea Acordului de la Paris va crea noi oportunități pentru țara noastră de a accesa fondurile necesare pentru realizarea măsurilor de reducere a emisiilor gazelor cu efect de seră și de sporire a rezilienței la efectele schimbărilor climatice.

IX. POLITICI SOCIALE PROACTIVE

În implementarea politicii sociale trasate în Programul de guvernare, condiționată și de angajamentele asumate în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Guvernul a pledat pentru punerea în aplicare a noi formule de protecție socială a categoriilor de populație social dezavantajate, a noi instrumente de intervenție în politicile de dezvoltare socială, precum și pentru realizarea reformelor social-economice, cu implicarea activă a societății prin informare, dialog și consultări active.

Rezultatele obținute în anul 2016 în domeniile principale de activitate se prezintă după cum urmează.

Muncă, migrație de muncă, politici salariale

Guvernul este angajat plenar în transpunerea în legislația națională a Directivelor europene în domeniul raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă. Astfel, în baza directivelor europene, au fost introduse un șir de norme noi în Codul muncii, în vederea sporirii nivelului de protecție juridică a salariaților, au fost aprobate acte normative ce vizează cerințele minime de securitate la locul de muncă. De asemenea, activitatea în domeniul raporturilor de muncă este axată pe asigurarea unui cadru normativ al muncii adecvat cerințelor economiei de piață și a unui echilibru reciproc acceptabil între drepturile și interesele angajatorilor și salariaților, ceea ce va avea ca efect sporirea calității și productivității muncii și, în consecință, a nivelului de trai.

Totodată, Guvernul a aprobat Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021 (Hotărârea Guvernului nr. 1473 din 3 decembrie 2016), care conține 4 priorități de bază: 1) crearea oportunităților de angajare formală, non-discriminatorie și productivă; 2) dezvoltarea capitalului uman pentru șanse sporite de angajare; 3) o mai bună guvernare a pieței muncii; 4) valorificarea potențialului migrației pentru dezvoltare durabilă.

A fost perfecționată Metodologia de prognoză a pieței muncii, elaborată de ANOFM, fiind pentru primă dată chestionați agenții economici privind necesitățile de competențe a forței de muncă. În scopul consolidării sistemului de analiză și informare despre piața muncii, cu suportul partenerilor de dezvoltare, a început crearea unui observator al pieței muncii.

Cu referire la domeniul politicilor salariale, menționăm că la 1 mai 2016 cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real a fost stabilit în mărime de 2 100 lei pe lună față de 1 900 lei în anul 2015.

Asistența socială

În anul 2016, de cel puțin o plată de ajutor social au beneficiat peste 90 mii de familii, din care cca 370 familii afectate de TB, iar cuantumul mediu a constituit în jur de 900 de lei. Beneficiarii reprezintă: 77% –mediul rural; 47,3 – familii care au în componența sa cel puțin un copil; 47% – familii care au în componența sa cel puțin o persoană cu dizabilități; 39,5% – familii care au în componența sa cel puțin o persoană care a atins vârsta de pensionare.

Totodată, în anul 2016, de cel puțin o plată a ajutorului pentru perioada rece a anului au beneficiat peste 194 mii familii defavorizate, din care cca 404 familii afectate de TB, iar cuantumul acestei plăți a constituit 315 lei/lună.

La 23 decembrie 2016 Parlamentul a operat modificări și completări la Legea nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social. Proiectul a fost elaborat în scopul susținerii familiilor defavorizate, al indexării la 1 aprilie a venitului lunar minim garantat reieșind din creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent, precum și al responsabilizării beneficiarilor de ajutor social prin introducerea Acordului de cooperare. Acordul de cooperare va fi semnat între familia beneficiară de ajutor social și structura teritorială asistență socială, în care va fi reglementată responsabilitatea asumată.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1263 din 18 noiembrie 2016 a fost instituită Agenția Națională Asistență Socială. Crearea acesteia va contribui la consolidarea și eficientizarea sistemului de asistență socială, acesta fiind un prim pas în procesul de reorganizare a sistemului de protecție socială din Republica Moldova.

În vederea sporirii măsurilor de protecție a familiei și copilului, la 23 decembrie 2016 Parlamentul a adoptat, în a doua lectură, proiectul de Lege privind prestațiile sociale pentru copii.

În scopul susținerii sociale a copiilor plasați în serviciul casă de copii de tip familial și asistență parentală profesionistă, începînd cu 1 ianuarie 2017, cuantumul alocației lunare pentru întreținerea unu copil în serviciul casă de copii de tip familial s-a majorat cu 100 de lei, constituind 750 lei lunar/per copil, iar cuantumul alocației lunare pentru întreținerea copilului în serviciul asistență parentală profesionistă s-a majoratcu 3,3 lei/zi, constituind 31 lei/zi per copil (Hotărârea Guvernului nr. 1425 din 28 decembrie 2016).

Prin Legea nr. 146 din 23 iunie 2016 au fost aprobate modificări la Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, care au ca scop îmbunătățirea măsurilor de protecție socială a persoanelor cu dizabilități, asigurarea durabilității sistemului de asistență socială, prin consolidarea prestațiilor sociale și reducerea fragmentării lor – comasarea compensației pentru călătorii în transportul în comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor) și a compensației anuale pentru cheltuielile de deservire cu transport, într-o singură prestație – compensația pentru serviciile de transport (în vigoare la 1 ianuarie 2017), fiind aprobat și cadrul normativ secundar pentru punerea în aplicare a Legii.

Totodată, a fost elaborat Conceptul privind reforma sistemului de determinare a dizabilității din Republica Moldova.

În domeniul egalității genurilor trebuie de menționat adoptarea Legii nr. 71 din 14 aprilie 2016, prin care au fost operate modificări în 16 acte legislative. Documentul prevede stabilirea cotei de 40% din ambele sexe în listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale, includerea concediului paternal cu o durată de 14 zile calendaristice, includerea definiției publicității sexiste și completarea criteriilor pentru publicitatea neadecvată cu termenul „sexistă”, consolidarea Mecanismului instituțional pentru asigurarea egalității între femei și bărbați atât la nivel central, cât și local.

În contextul armonizării legislației naționale la prevederile Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie și a Convenției de la Istanbul, au fost legiferate prevederi noi, cum ar fi: situații de criză/situații critice, ordinul de restricție de urgență; îmbunătățirea mecanismului de protecție a victimei prin intermediul unei noi instituții: ordinul de restricție de urgență (care va intra în vigoare din martie 2017); sancționarea pentru încălcarea ordinului de restricție de urgență (contravențională) și ordonanței de protecție (penală); lărgirea spectrului de drepturi pentru victimele violenței în familie; instituirea serviciului de asistență telefonică gratuită pentru consilierea apelanților în regim de 24 din 24 ore și crearea paginii web pentru informarea publicului larg despre fenomen și serviciile disponibile. În același context, a fost emis Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2511-VII din 15 decembrie 2016 privind semnarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, întocmită la Istanbul la 11 mai 2011 (semnată la 6 februarie 2017).

Asigurări sociale

În temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 293 din 14 martie 2016, începînd cu 1 aprilie, toate pensiile au fost indexate cu 10,1%. Ca urmare a indexării, mărimea medie a pensiei pentru limită de vîrstă s-a majorat cu 120,37 lei pentru 518 837 mii de beneficiari, iar în cazul pensiilor de dezabilitate – cu 94,28 lei pentru 133 713 mii de beneficiari.

A fost inițiată reforma sistemului de pensionare, care a fost materializată prin Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (*Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legea nr. 80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate public, Legea nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale*). Principalele prevederi se referă la:

- unificarea condițiilor și modalității de calcul al pensiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de cetățeni (deputați, membri de Guvern, funcționari publici, aleși locali, judecători, procurori);

- formula nouă de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă, care va asigura interdependența dintre contribuțiile sociale achitate și mărimea viitoarei pensii. (*Formula reprezintă un mecanism transparent și simplu de administrat. În același timp, persoanele vor confirma doar stagiul de cotizare realizat pînă la 1 ianuarie 1999, nefiind necesară prezentarea certificatelor de salariu și a altor documente*);

- valorizarea venitului asigurat după 1 ianuarie 1999 inclus în calculul pensiilor pentru limită de vîrstă și al pensiei de dizabilitate, stabilite pînă la 1 aprilie 2017 pe etape (ceea ce presupune *ajustarea venitului asigurat obținut în trecut pentru a lua în considerare schimbarea valorii banilor în timpul dintre perioada în care veniturile asigurate au fost obținute și cea în care pensia este stabilită*);

- majorarea și unificarea vîrstei de pensionare pînă la 63 de ani (femei/bărbați) și majorarea stagiului de cotizare pînă la 34 de ani (femei/bărbați);

- modificarea modalității de calcul al pensiei minime și al pensiei de urmaș, (*cuantumul pensiei de urmaș se calculează în mărime de 50% pentru fiecare urmaș*) etc.

În vederea implementării prevederilor articolului 124¹ din Codul muncii al Republicii Moldova, a fost aprobat Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizației paternale (Hotărîrea Guvernului nr. 1245 din 15 noiembrie 2016). Noul document va asigura garantarea dreptului la indemnizație de paternitate tatălui pentru îngrijirea copilului nou-născut și asigurarea cadrului normativ în vederea stabilirii, calculării și achitării în termen a indemnizației de paternitate. Se prevede lansarea serviciului online de solicitare a indemnizației paternale prin intermediul portalului guvernamental unic al serviciilor publice (servicii.gov.md) și/sau paginii web a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

X. EDUCAȚIA

În anul 2016, în sectorul educației au fost realizate următoarele activități:

Prin hotărîre de Guvern a fost aprobată reducerea duratei zilei de muncă și a normei didactice pentru un salariu de funcție pentru cadrele didactice tinere la 75% în primii trei ani de activitate după absolvirea instituției de învățămînt. De asemenea, a fost majorată indemnizația unică de la 30 mii lei la 45 mii lei pentru absolvenții instituțiilor de învățămînt superior și de la 24 mii lei la 36 mii lei pentru absolvenții instituțiilor de învățămînt postsecundar pedagogic. Bursa pentru studenții de la facultățile cu profil pedagogic a fost majorată cu 20% în primul an de studii și cu 40% în ultimul an. Măsurile respective au drept scop motivarea absolvenților instituțiilor de învățămînt pedagogice de a urma cariera de pedagog și, pe cale de consecință, de a spori angajabilitatea în sistemul educațional.

În vederea reconceptualizării și eficientizării învățămîntului pedagogic, peste 100 de programe din domeniul „14. Științe ale educației” de la 8 instituții de învățămînt superior cu profil pedagogic au fost supuse procesului de evaluare externă și acreditare, 5 colegii anterior pedagogice au fost reorganizate, iar 2 colegii pedagogice și-au sistat activitatea.

În scopul sporirii prestanței cadrelor didactice, pentru cadrele didactice de specialitate din învățămîntul profesional tehnic au fost organizate și desfășurate cursuri de formare continuă în cadrul a 4 centre de excelență, iar pentru toate cadrele universitare fără studii în

domeniul pedagogiei a fost introdusă obligativitatea studierii modulului psihopedagogic, studierea limbilor străine și utilizarea TIC în procesul educațional.

Pentru asigurarea funcționalității Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional (ANACIP), a fost aprobată Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă și au fost elaborate 8 ghiduri pentru evaluarea externă a programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă.

Au fost aprobate Codul de etică al cadrului didactic și Regulamentul-tip de organizare și funcționare a Consiliului de etică al instituției de învățământ general, care stabilesc standarde și reguli de conduită pentru personalul de conducere, personalul didactic și didactic auxiliar din învățământul general și asigură un grad înalt de profesionalism în exercitarea atribuțiilor și funcțiilor personalului din sistemul de învățământ.

A fost aprobată lista proiectelor pentru 83 de instituții preșcolare, propuse spre finanțare în cadrul Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României în anul 2016 pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova, a căror realizare va asigura crearea condițiilor optime de funcționare a instituțiilor de educație timpurie.

În cadrul proiectului Băncii Mondiale „Reforma Învățământului în Moldova (PRIM)” a fost finalizată prima etapă de renovare a 2 școli de circumscripție și au fost desfășurate 22 de proceduri de achiziții publice pentru lucrări de renovare în instituțiile de învățământ selectate, fiind semnate 3 contracte. În prezent sînt în curs de desfășurare lucrările de reparație capitală a clădirilor de la 4 școli. Lucrările vizează termoizolarea edificiilor, reparația acoperișului, a rețelelor ingineresti interioare și exterioare, schimbarea geamurilor, amenajarea pantelor de acces pentru persoanele cu dizabilități, fiind astfel asigurate condiții adecvate de funcționare și accesibilitate.

Au fost înființate 6 centre de excelență în domenii prioritare pentru piața muncii, modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ profesional tehnic oferind posibilitatea de a dezvolta deprinderi practice relevante pentru profesiile și meseriile învățate.

Pentru implementarea autonomiei universitare și asigurarea responsabilității publice a universităților, sistemul organelor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior în Republica Moldova a fost completat cu entități organizatorice noi, cum ar fi: Consiliul de dezvoltare strategică instituțională, Consiliul științific, Consiliul de etică și management, prin care se constituie premisele unui management universitar eficient și participativ.

Au fost revizuite Conceptul educației incluzive în Republica Moldova, Conceptul de incluziune educațională a copiilor cu dizabilități severe și Conceptul incluziunii educaționale a copiilor cu dizabilități senzoriale (deficiențe de vîz, auz). Conceptele cuprind întregul traseu educațional al copilului, determină modalitatea de conlucrare intersectorială în procesul de asigurare a dreptului la educație, stabilirea serviciilor de suport, precum și de identificare a barierelor în asigurarea educației.

Au fost majorate normele financiare pentru alimentarea copiilor/elevilor din instituțiile de învățământ, modificare care va contribui la îmbunătățirea calității alimentației copiilor prin posibilitatea achiziționării unor produse alimentare adecvate necesarului nutrițional zilnic al copilului.

A fost îmbunătățită baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ general:

- 10 instituții de învățământ general au fost dotate cu cele mai performante laboratoare de fizică, ceea ce va permite dezvoltarea capacităților practice atât ale elevilor, cât și ale profesorilor în cadrul lucrărilor de laborator la disciplina *Fizică*, dar și *Chimie* și *Biologie*;

- 12 instituții de învățământ au fost dotate cu 10-15 computere de masă, prioritate având instituțiile de învățământ general care înregistrează un deficit vizibil în raport cu Standardele minime de dotare cu TIC, precum și instituțiile care au statut de școală de circumscripție;

- 57 de școli au primit 3-6 seturi de robotică, numărul acestora depinzând de numărul elevilor instituției beneficiare.

În vederea realizării proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME)”, Ministerului Educației i-a fost aprobat un grant în valoare de 365.000 dolari SUA. Grantul este destinat extinderii și consolidării capacităților de acumulare și utilizare a datelor statistice referitoare la educație.

A fost inițiat procesul de modernizare curriculară pentru învățământul profesional tehnic, axat pe uniformizarea curriculumurilor la specialitățile și meseriile predate în învățământul profesional tehnic, astfel încât elevii să dețină în final același set de competențe profesionale solicitate de piața muncii. Astfel, au fost elaborate circa 25 de curriculumuri la specialități și 9 curriculumuri la meserii, obiectivul final al Ministerului Educației fiind elaborarea noilor programe la toate meseriile și specialitățile predate în învățământul profesional tehnic.

A fost extinsă formarea profesională prin învățământul dual și au fost stabilite parteneriate de formare profesională cu încă 5 agenți economici, numărul acestora ajungând la 15 parteneriate, fiind astfel asigurate condiții pentru învățare și formare de competențe la locul de muncă.

În vederea sporirii atractivității învățământului profesional tehnic, au fost indexate bursele studenților și elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar, iar în cazul elevilor din învățământul profesional tehnic secundar, a fost aprobat un nou model de distribuire a burselor, pe categorii, în cazul burselor de categoria I majorarea constituind 40%.

A continuat activitatea de consolidare a noului concept al studiilor doctorale ca ciclu III de studii, fiind organizată competiția granturilor doctorale. A fost lansată, de comun acord cu Agenția Universitară a Francofoniei (AUF), competiția proiectelor de cercetare, la care au participat cele 8 instituții membre AUF, 5 din ele au obținând proiecte în valoare totală de 30.000 euro.

În contextul preocupărilor ce țin de internaționalizarea învățământului superior din Republica Moldova și participarea mai activă a acestuia la circuitul academic internațional, s-a intensificat participarea țării noastre în diverse proiecte/programe internaționale, în special cele ale Uniunii Europene, precum: Erasmus+, eTwinning, dar și programele CEEPUS, DAAD, proiectele Alianței Franceze și cele ale Consiliului Europei.

XI. CERCETAREA ȘI ȘTIINȚA

În anul 2016, în sistemul de cercetare–dezvoltare, inovare și transfer tehnologic au activat 58 de organizații, 3029 de cercetători, dintre care 1307 doctori în științe și 383 doctori habilitați, care și-au desfășurat activitatea în cadrul a 245 de proiecte naționale și 106 proiecte bilaterale și internaționale. Ponderea tinerilor cercetători până la 35 de ani, din numărul total al cercetătorilor este de 24 %.

Ca rezultat al activității de cercetare–dezvoltare, inovare și transfer tehnologic au fost publicate 10 mii de lucrări științifice, dintre care 1058 de articole în reviste naționale recenzate și 1216 în reviste și culegeri internaționale și au fost obținute 144 de brevete de invenție. Rezultatele cercetărilor au fost apreciate cu peste 500 de medalii, diplome și mențiuni în cadrul expozițiilor naționale și internaționale.

În perioada de referință, în cadrul Programului-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare-inovare Orizont 2020, Republica Moldova a depus 242 de propuneri: 98 de la instituții de cercetare, 86 de la universități, 51 – de la IMM-uri, 28 – de la ONG-uri și 16 – de la alte organizații.

Comisia Europeană a luat decizia pozitivă pentru susținerea a 24 de proiecte cu participarea a 29 organizații științifice, în sumă de peste 2 mil. euro.

În topul țărilor din cadrul Parteneriatul Estic, inclusiv Federația Rusă, luând în considerare numărul total al populației, Republica Moldova este cel mai activ participant la apelurile din cadrul Programului „Orizont 2020”, după cum urmează: de 2 ori mai activă decât Armenia și Georgia; de 3 ori mai activă decât Belarus și Ucraina; de 10 ori mai activă decât Azerbaidjan și Federația Rusă.

În anul de referință, la solicitarea Academiei de Științe a Moldovei adresată Comisiei Europene, a fost efectuat exercițiul de evaluare a sistemului național de cercetare-inovare de către un grup din 8 experți independenți și reprezentanți ai comunității științifice europene. Exercițiul a derulat în contextul integrării Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare, al obținerii statutului de țară asociată la „Orizont 2020”, precum și al inițiativelor lansate de Academia de Științe cu privire la reformarea sistemului de administrare a științei în Republica Moldova.

Pentru facilitarea încadrării tinerilor talentați în sistem, ocuparea funcțiilor științifice de cercetător științific stagiar prevede necesitatea posedării studiilor superioare de masterat sau rezidențiat și aptitudini de cercetare. În scopul promovării tinerilor talentați în sistem,

pentru ocuparea funcției de cercetător științific este necesară obținerea performanței atestate de publicații științifice de specialitate, fiind exclusă cerința privind vechimea în muncă.

XII. SĂNĂTATEA

În 2016, 708 mii de persoane au beneficiat de medicamente compensate, cu 118 mii mai mult față de 2015, mai mult de 1/3 din beneficiari fiind copii (223 de mii). Aceasta s-a datorat faptului că a fost majorat cuantumul resurselor financiare pentru medicamentele compensate cu 52%, sau cu 145,3 mil. lei mai mult comparativ cu anul 2015, și a constituit 425 mil. lei. Cea mai mare parte a mijloacelor financiare pentru medicamentele compensate a fost direcționată spre tratamentul bolnavilor cardiovasculare (35,5%) și al diabetului zaharat (27,9%). Ponderea preparatelor compensate integral a constituit 53,7% din volumul total al resurselor financiare pentru medicamente compensate. A fost extins accesul la medicamente compensate pentru copii până la 18 ani (anterior beneficiau copiii cu vârsta de până la 5 ani). Astfel, a fost redusă povara financiară a populației pentru procurarea medicamentelor. Lista medicamentelor compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală a fost extinsă cu 67 de denumiri comune internaționale, ajungând până la 134.

A fost aprobat un nou mecanism de salarizare, stabilit în Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, salariile medicilor și lucrătorilor medicali s-au majorat, în medie, cu 20%, iar pentru tinerii specialiști majorarea salariu este de până la 68%. În noul mecanism de salarizare este stabilită partea de remunerare în baza indicatorilor de performanță, inclusiv pentru asistența medicală spitalicească. Prin intermediul acestui mecanism este asigurată calitatea serviciilor medicale.

Au fost procurate medicamente pentru a trata circa 3300 de bolnavi de hepatite cronice și ciroze hepatice virale B, C, D, în sumă de 35 mil. de lei, de 7 ori mai mulți comparativ cu numărul bolnavilor tratați anual până în prezent. Medicamentele procurate în acest scop au fost repartizate în majoritatea teritoriilor administrative ale Republicii Moldova, conform listelor de distribuție și deciziilor pentru fiecare pacient inclus în tratament. Până în prezent (la 10 aprilie curent), 4930 de pacienți au depus dosarele la Comisia specializată a Ministerului Sănătății, iar 3300 sînt încadrați în tratament.

A fost introdusă reglementarea prin care bolnavilor de diabet li se oferă insulina la locul de trai al persoanei de către medicul de familie (fiind exclusă dificultatea de a se deplasa la Chișinău, la Comisia din cadrul Spitalului Clinic Republican pentru a beneficia de aceste medicamente). Astfel, 1200 de maturi și 400 de copii cu diabet zaharat primesc insulina de la medicul de familie, nu suportă cheltuieli de transport și consumuri de timp pentru deplasarea la Chișinău. Circa 400 de copii sînt asigurați, în premieră, timp de un an, cu glucometre, teste pentru monitorizarea glicemiei și lanțete pentru 5 analize zilnice. Astfel, au fost procurate 730.000 de teste, 730.000 de lanțete și 400 de glucometre, în sumă totală de 1.191.360 lei.

Este asigurat accesul populației la pungi colectoare stome pentru care au fost alocate 8 milioane de lei.

A fost introdusă procedura și a fost asigurat dreptul femeilor gravide la alegerea liberă a medicului obstetrician-ginecolog pentru servicii consultative și asistarea nașterii, de care pot beneficia circa 38 mii 800 de gravide. Pentru circa 400 mii de familii cu copii a fost îmbunătățit accesul la consultațiile medicilor pediatrii și a fost sporită calitatea supravegherii copiilor în condiții de ambulator.

A fost introdusă procedura simplificată de autorizare și plasare pe piață a medicamentelor prin care timpul de examinare a dosarului a fost redus de la 210 zile la 60 de zile.

Au fost elaborate și sînt aplicate recomandările pentru un regim alimentar sănătos și activitate fizică în instituțiile de învățămînt, care stabilesc alimentarea copiilor în baza meniurilor noi în școli și grădinițe.

Au fost elaborate și aprobate următoarele documente de politici în domeniul sănătății:

- Programul național de control al cancerului pentru 2016-2025;
- Planul național de acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și control al bolilor netransmisibile pe anii 2012-2020;
- Programul național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020;
- Programul Național de Imunizări pentru anii 2016-2020;
- Programul național de profilaxie și control al tuberculozei pentru anii 2016-2020;
- Programul național de profilaxie și control al HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pe anii 2016-2020;
- Programul Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025.

Subsidiar, la capitolul armonizării legislației naționale cu *aquis*-ul comunitar, evidențiem următoarele acțiuni:

- aprobarea Hotărîrii Guvernului nr. 821 din 1 iulie 2016 „Cu privire la aprobarea metodelor de cooperare necesare pentru prevenirea consumului de droguri și combaterea fenomenului traficului de droguri”;
- aprobarea Hotărîrii Guvernului nr. 593 din 13 mai 2016 „Privind completarea tabelului I din tabelele și listele substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1088 din 5 octombrie 2004”;
- aprobarea proiectului de amendare a Legii nr.382-XIV din 6 mai 1999 „Cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor”;

- aprobarea Hotărîrii Guvernului nr. 1207 din 2 noiembrie 2016 „Pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind produsele cosmetice”;

- ajustarea cadrului normativ privind prevenirea și evitarea conducerii mijloacelor de transport în stare de ebrietate sau după agravarea stării de sănătate, Hotărârea Guvernului nr. 290 din 14 martie 2016 „Pentru aprobarea Regulamentului privind modul de organizare și efectuare a controlului treziei”;

- aprobarea Hotărîrii Guvernului cu privire la acțiunile de implementare a Regulamentului sanitar internațional în prevenirea transmiterii transfrontaliere a pericolelor pentru sănătatea publică (Hotărîrea Guvernului nr. 531 din 3 iulie 2014 „Cu privire la acțiunile de implementare a Regulamentului Sanitar Internațional în prevenirea transmiterii transfrontaliere a pericolelor pentru sănătatea publică”).

XIII. CULTURA

Elaborarea cadrului legal și de politici pentru protejarea și promovarea patrimoniului cultural național:

Adoptarea Legii nr. 75 din 21 aprilie 2016 privind modificarea unor acte legislative, care prevede modificarea Codului Penal și Codului Contravențional la capitolul patrimoniu cultural. Măsurile prevăzute în lege vizează protejarea de deteriorare și distrugere a obiectelor de patrimoniu cultural prin amenzi. Modificările propuse constituie o oportunitate, luînd în considerare necesitatea ajustării cadrului juridic național la prevederile convențiilor internaționale UNESCO și ale Consiliului Europei în domeniul protejării patrimoniului cultural, la care Republica Moldova este parte. Ajustările juridice la actele legislative în cauză au drept scop garantarea conservării și utilizării durabile a patrimoniului cultural național, în special a patrimoniului arheologic, obiectiv de interes public major și, totodată, componentă fundamentală a Strategiei naționale de dezvoltare durabilă.

Aprobarea Hotărîrii Guvernului nr.999 din 22 august 2016 „Pentru aprobarea proiectului de lege privind mormintele și operele comemorative de război”. Proiectul de lege privind mormintele și operele comemorative de război a fost elaborat în scopul reglementării regimului juridic al mormintelor militare (individuale sau comune, izolate ori grupate în cimitire sau parcele de onoare) și al operelor edificate în comemorarea celor căzuți în războaie, victimelor conflictelor militare sau în scopul comemorării evenimentelor legate de aceste conflicte.

Aprobarea Hotărîrii Guvernului nr.1303 din 6 decembrie 2016 „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru completarea unor acte legislative” (cu privire la patrimoniul cultural național). Proiectul a fost elaborat în scopul respectării prevederilor legale cu privire la protejarea patrimoniului cultural național stipulate în legile de specialitate. Astfel, a fost necesar de a opera modificări în Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie privind administrația publică locală, dat fiind că acest act legislativ, față de actele normative similare din alte state europene, nu conține prevederi referitor la atribuțiile/rolul autorităților publice

locale în protejarea bunurilor de patrimoniu cultural situat pe teritoriul subordonat acestora. Totodată, a fost propusă și completarea corespunzătoare a Legii privind descentralizarea administrativă.

Aprobarea Hotărârii Guvernului nr.1323 din 8 decembrie 2016 „Pentru aprobarea Programului de stat privind salvagardarea obiceiului Colindatul de ceată bărbătească, inclus în Lista reprezentativă UNESCO a patrimoniului cultural imaterial al umanității (2016-2020) și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia”. Programul de stat stabilește modalități durabile de protejare a obiceiului inclus în Lista UNESCO în decembrie 2013 și salvarea acestuia de la dispariție. Acesta a fost elaborat și ajustat la principiile internaționale de intervenții în cadrul comunităților pentru salvagardarea unui obicei, fără a aduce efecte secundare precum comercializarea excesivă, transferul obiceiului din formele și locurile originare de desfășurare pe cele scenice.

Valorificarea și integrarea patrimoniului cultural în proiecte de dezvoltare comunitară națională și locale:

Implementarea proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei – COMUS, parte a programului de cultură și creativitate UE – Parteneriatul Estic, coordonat de Ministerul Culturii. Proiectul a conținut un șir de activități de promovare turistică și de sensibilizare a opiniei publice în raport cu patrimoniul cultural național al orașului Soroca, acesta fiind orașul selectat din Republica Moldova.

În anul 2016 a început implementarea primului proiect Twinning în domeniul patrimoniului cultural în cadrul Programului „Framework Programme in support of EU-Republic of Moldova agreements 2013” – *Suport pentru promovarea patrimoniului cultural al Republicii Moldova prin conservarea și protecția acestuia*. Implementarea proiectului vine să îndeplinească prevederile articolului 132 al Acordului de Asociere prin intensificarea schimbului, cooperării și preluării de bune practici în domeniul culturii, în particular cel al conservării și valorificării patrimoniului cultural istoric.

Elaborarea și promovarea dosarelor UNESCO pentru înscrierea în Lista reprezentativă UNESCO a patrimoniului cultural imaterial al umanității:

- Înscrierea în Lista reprezentativă a patrimoniului imaterial UNESCO a dosarului „Tehnici tradiționale de realizare a scoarței”, prin decizia Comitetului Interguvernamental UNESCO pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial pe data de 1 decembrie 2016, Addis Abeba, Etiopia.

- Organizarea și desfășurarea misiunii ICOMOS în Republica Moldova pentru evaluarea dosarului „Peisajul Arheologic Orheiul Vechi”, care este propus în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

- Reconceptualizarea dosarului „Practicile culturale asociate Zilei de 1 martie” și depunerea repetată la Biroul UNESCO de la Paris în luna martie 2016. Evaluarea dosarului este preconizată pentru anul 2017.

Organizarea și desfășurarea evenimentelor de anvergură care vin să promoveze patrimoniul cultural la nivel local și internațional și să sensibilizeze publicul larg în raport cu valorile acestuia: Ziua Internațională a Muzeelor și Noaptea Europeană a Muzeelor; Zilele europene ale patrimoniului; Ziua Portului Popular; Tîrgul național al Covorului; Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret; Tîrgul de Carte „Bookfest” de la Chișinău, desfășurat pentru prima dată în Republica Moldova în baza parteneriatului semnat între Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru românii de pretutindeni și Ministerul Culturii. Acțiunile organizate atât la nivel național, cât și local au atras un număr impunător de persoane, fiind totodată mediatizate pe larg prin intermediul rețelelor de socializare și media.

În același context, trebuie să menționăm despre participarea Republicii Moldova, la cea de-a 68-a ediție a celui mai mare tîrg de carte din lume „Frankfurt Book Fair 2016”, Frankfurt, Germania, după o absență de 6 ani.

Revitalizarea și dezvoltarea infrastructurii culturii naționale

Cu suportul financiar al Guvernului României, a fost posibilă implementarea proiectelor de restaurare și conservare a trei obiecte de patrimoniu de importanță națională. Valoarea totală a suportului constituie 2 mil. 800 mii euro. În anul 2016 au fost efectuate următoarele lucrări:

- finalizarea lucrărilor de restaurare a edificiului Muzeului Național de Artă al Moldovei, blocul central „Dadiani” de pe adresa: str. 31 August 1989, nr. 115, municipiul Chișinău;

- executarea lucrărilor de pregătire și tencuire a fațadelor, reparația capitală a acoperișului și a edificiilor din demisolul clădirii Sălii cu Orgă, de pe adresa: bd. Ștefan cel Mare și Sfint, nr. 81, municipiul Chișinău;

- construcția edificiului Teatrului Republican muzical-dramatic „Bogdan Petriceicu Hasdeu”. În anul 2016 s-au încheiat lucrările de construcție a fundației.

Lansarea Proiectului de restaurare a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din orașul Căușeni, care face parte din Fondul Ambasadorilor SUA pentru Conservarea Culturală (AFCP). Lucrările din cadrul proiectului vor viza preconsolidarea și conservarea frescei din interiorul bisericii și consolidarea zidăriei. Proiectul va fi implementat de Centrul de Cercetări Arheologice al Republicii Moldova. Prima etapă urmează a fi finalizată pînă în toamna anului viitor.

În contextul Agendei de asociere și implementării prevederilor Acordului de Asociere pot fi menționate:

Asigurarea accesului la finanțare a proiectelor culturale promovate de instituțiile din Republica Moldova prin intermediul Programului *Europa Creativă*. În anul de referință au fost organizate mai multe sesiuni de instruire și informare cu privire la oportunitățile de finanțare în cadrul Programului *Europa Creativă*. Menționăm că, pe parcursul anului 2015, aproximativ 200 de operatori culturali diferiți au beneficiat de sesiunile de instruire cu privire

la Programul Uniunii Europene *Europa Creativă*, organizate de către Ministerul Culturii, iar în anul 2016 numărul acestora a crescut cu circa 50% – peste 300 de persoane.

Crearea și asigurarea funcționalității Centrului Național al Cinematografiei aduce plus valoare Programului *Europa Creativă* în Republica Moldova prin faptul că acesta are posibilitatea valorificării resurselor subprogramului *Media* în scopul dezvoltării sectorului cinematografic național, respectiv înscrierea acestuia în circuitul european și internațional. Menționăm că, în scopul fortificării capacităților instituționale și financiare, Centrul a beneficiat în anul 2016 de expertiza unei misiuni TAIEX. În același context, faptul includerii în PNAAA a acțiunii de creare a Centrului a determinat, dintr-un anumit punct de vedere, alocarea de resurse financiare suplimentare în anul 2017 pentru susținerea producției și coproducției de film.

Modernizarea și diversificarea ofertei de servicii culturale: implementarea Programului *Novateca* în bibliotecile publice din Republica Moldova în baza memorandumurilor de înțelegere încheiate între Ministerul Culturii și AO IREX Moldova. Astfel, până la începutul anului 2017, cca 1000 de biblioteci publice făceau parte din Program (74,46% din numărul total al bibliotecilor publice), fiind donate în total 2 551 de calculatoare, instruiți 866 de bibliotecari, iar în rol de formatori – 77 de bibliotecari și instruiți alți 41 de specialiști IT, create 25 de centre regionale de instruire.

În contextul diversificării și modernizării serviciilor publice din biblioteci, în anul 2016 a fost creat *Centrul de excelență și formare al Bibliotecii naționale pentru copii „Ion Creangă”*, care are drept scop sprijinirea, dezvoltarea și promovarea tehnologiilor noi și serviciilor inovatoare de bibliotecă pentru copii la nivel național. Totodată, Centrul are printre atribuții organizarea și desfășurarea sesiunilor de instruire a bibliotecarilor. Actualmente, datorită facilităților obținute, serviciile prestate în și prin intermediul bibliotecilor cuprind o gamă variată în domeniile cultură și recreere, educație, creștere economică, incluziune digitală, guvernare electronică, comunicare, sănătate ș.a. În anul 2016 de serviciile bibliotecilor publice au beneficiat 833 600 de utilizatori activi, sau 23,4% din totalul populației, inclusiv 356 700 de copii cu vârsta de până la 16 ani.

XIV. TINERET ȘI SPORT

Pe parcursul perioadei de raport, pe dimensiunea tineretului și sportului, Guvernul a realizat mai multe acțiuni, dintre care se evidențiază următoarele:

A fost definitivat și promovat proiectul de Lege cu privire la tineret, ca urmare *Legea nr.215 din 29 iulie 2016 cu privire la tineret* a fost adoptată de către Parlament.

A fost creată *Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Republica Moldova*, care include 11 structuri raionale/municipale reprezentative ale tinerilor. Mai mult, la 16 iulie 2016 Ministerul Tineretului și Sportului a încheiat Acordul de Cooperare cu Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova privind dezvoltarea participării tinerilor în procesul decizional. Totodată, a fost implementat *Programul de*

asistență pentru consolidarea și dezvoltarea instituțională a Consiliilor raionale/municipale ale Tinerilor, prin intermediul căruia se acordă suport financiar și metodologic pentru consolidarea capacităților de organizare și funcționare ale Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor în calitate de structură reprezentativă, precum și de împuternicire a tinerilor pentru asigurarea participării lor în procesele de luare a deciziilor, la nivel local și regional.

3. În anul 2016 a fost elaborat și lansat *Programul de Dezvoltare a Centrelor de Tineret pentru perioada 2017-2022*, al cărui scop rezidă în consolidarea capacităților instituționale, care ar permite dezvoltarea și extinderea teritorială a serviciilor de tineret, astfel încât să fie sporit numărul de tineri beneficiari și atinse diverse obiective ale Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020.

4. A fost implementat *Programul anual de granturi pentru sectorul neguvernamental de tineret din Republica Moldova*, prin intermediul căruia organizațiile neguvernamentale de tineret au primit suport financiar pentru implementarea proiectelor programelor destinate tinerilor. Menționăm că circa 799 453 de tineri au beneficiat de serviciile și activitățile desfășurate în cadrul acestor proiecte.

5. Pe parcursul anului 2016, au fost întreprinse măsuri în vederea dezvoltării infrastructurii sportive prin construcția terenurilor de fotbal și renovarea unor săli de sport (tenis, judo, box etc.) și modernizarea bazei tehnico-materiale a unor instituții sportive (șapte școli sportive au procurat inventar și utilaj sportiv în scopul creării condițiilor favorabile de activitate, și anume: Bălți, Cahul, Dubăsari și 4 școli sportive din mun. Chișinău – ciclism, caiac-canoe, judo și fotbal).

6. Au fost obținute 40 de medalii la ramurile de sport olimpice, la toate categoriile de vîrstă și peste 120 de medalii, la ramurile de sport neolimpice.

XV. MASS-MEDIA

În scopul adeziunii Republicii Moldova la standardele europene privind libertatea de exprimare și activitatea instituțiilor mass-media este necesară adoptarea unui nou Cod al audiovizualului în conformitate cu rezoluțiile Consiliului European, directivele Uniunii Europene, bunele practici comunitare și recomandările partenerilor de dezvoltare. În acest sens, Guvernul își va consolida eforturile pentru contribuția la procesul de definitivare a proiectului noului Cod al audiovizualului.

În altă ordine de idei, pentru consolidarea sistemului de comunicare al Guvernului, crearea rețelei integrate de comunicare guvernamentale, asigurarea unei comunicări eficiente pe plan intern și extern și instituirea unei cooperări interinstituționale, în elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor de comunicare guvernamentale, prin Dispoziția Guvernului nr. 63-d din 13 mai 2016 a fost instituit Consiliul comunicatorilor guvernamentali.

Totodată, pe parcursul anului 2016 fost asigurată Comunicarea și informarea permanentă a publicului privind politicile promovate de către Guvern.

XVI. DIASPORA

Una dintre principalele reușite la acest capitol, în mod indubitabil, o constituie aprobarea Strategiei naționale „Diaspora-2025” și a Planului de pentru anii 2016-2018 privind implementarea acestea (Hotărîrea Guvernului nr. 200 din 26 februarie 2016). Printre obiectivele primordiale și acțiunile prezentei Strategii sînt:

- elaborarea și dezvoltarea cadrului strategic și operațional al domeniului diaspora, migrație și dezvoltare;
- asigurarea drepturilor diasporei și consolidarea încrederii;
- mobilizarea, valorificarea și recunoașterea potențialului uman al diasporei;
- implicarea directă și indirectă a diasporei în dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

Conform Hotărîrii Guvernului nr. 735 din 9 iunie 2016 „Cu privire la organizarea Zilelor Diasporei” au fost întreprinse următoarele măsuri:

În cadrul Zilelor Diasporei la nivel național (19-21 august 2016) au fost organizate două evenimente mari: Congresul Diasporei (ediția a VII-a) și Forumul de Afaceri al Diasporei (ediția a II-a).

La Congresul Diasporei (19-20 august) au participat 181 delegați din 27 țări și 79 de reprezentanți ai administrației publice centrale și ai administrației publice locale, parteneri internaționali.

Forumul de Afaceri al Diasporei (*Diaspora Business Forum*) s-a desfășurat pe 21 august 2016 cu genericul „Oportunități de dezvoltare locală” (ediția a II-a) în scopul creării rețelelor de excelență în afaceri și implicării active a diasporei în procesele de dezvoltare a țării. La eveniment au participat 165 reprezentanți guvernamentali, oameni de afaceri și manageri de nivel înalt din 22 de țări. În cadrul forumului au fost prezentate 50 de opțiuni de investiții la nivel local, în diverse comunități din țară, cu susținerea UNDP Moldova și NEXUS Moldova.

În cadrul Zilelor Diasporei la nivel local, în 25 localități au fost realizate 50 de activități culturale, sportive, mese rotunde, expoziții etc. în următoarele raioane: Briceni, Cantemir, Cahul, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Edineț, UTA Găgăuzia, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Telenești, Soroca, Sîngerei, Strășeni, Ștefan Vodă, Rîșcani, Ungheni etc.

Totodată, a fost elaborat un concept-cadru pentru Programul de granturi tematice „Diaspora Engagement Hub” (DEH) destinat asociațiilor, grupurilor de inițiativă și membrilor

diasporei din Republica Moldova. Programul „Diaspora Engagement Hub” este implementat de BRD, în parteneriat cu OIM Moldova, în cadrul proiectului „Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC). Programul DEH a fost lansat la 12 februarie 2016, cu participarea Prim-ministrului Pavel Filip. Sunt deja elaborate și implementate 7 concepte pentru subprogramele tematice în cadrul DEH:

- proiecte inovatoare ale diasporei;
- reîntoarcerea profesională a diasporei;
- parteneriate tematice regionale;
- abilitarea femeilor din diasporă;
- centre educaționale în diasporă;
- proiecte de crowdfunding pentru membrii diasporei.

XVII. MINORITĂȚI NAȚIONALE

Biroul Relații Interetnice (BRI), organul de specialitate al administrației publice centrale, elaborează politica de stat în domeniile privind relațiile interetnice, monitorizarea respectării drepturilor minorităților naționale, funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova. Acest lucru se realizează prin elaborarea și ajustarea legislației naționale la principiile dreptului internațional, ținând cont de specificul polietic, multicultural, multilingvistic și regional al minorităților naționale, cu suportul societății civile și aportul organizațiilor internaționale, în scopul aplicării bunelor practici și atragerii resurselor financiare externe pentru soluționarea problemelor din domeniul relațiilor interetnice.

Dezvoltarea cadrului juridic în domeniul relațiilor interetnice

Pe parcursul anului 2016, BRI a elaborat:

- proiectul „Cu privire la Strategia de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027” (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1464 din 30 decembrie 2016), care s-a caracterizat prin consultări ample și implicarea nemijlocită a reprezentanților organizațiilor minorităților naționale, instituțiilor administrației publice centrale și locale, organizațiilor internaționale, acțiuni coordonate cu Oficiul Înaltului Comisar pentru Minoritățile Naționale OSCE de la Haga.

- proiectul unui nou Plan de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2016-2020 (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 734 din 9 iunie 2016). Biroul Relații Interetnice, în parteneriat cu Reprezentanța UNICEF Moldova, a organizat mese rotunde în Soroca, Chișinău, Cahul și conferința națională în capitală, care au servit drept platformă de discuții în vederea implicării statului în soluționarea problemelor specifice ale romilor din Republica Moldova și de promovare a propunerilor pentru noul Plan.

Pe parcursul perioadei de raportare BRI a elaborat informații suplimentare pentru anul 2016 la Raportul periodic al Republicii Moldova în cadrul ciclului patru de monitorizare de către CoE a Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale;

A organizat vizita de monitorizare în cadrul celui de-al IV-lea ciclu de monitorizare a Republicii Moldova din partea experților Comitetului Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale al CoE (15-18 martie 2016).

BRI a pregătit și transmis Comitetului Consultativ comentariile la Opinia a IV-a asupra Moldovei a Comitetului Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale al CoE (noiembrie-decembrie 2016).

De asemenea, a pregătit Raportul periodic al Republicii Moldova privind Convenția internațională cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (prezentat Comitetului ONU);

A fost examinat și prezentat răspunsul din partea statului la comunicarea individuală a lui Belemvirov împotriva Republicii Moldova, care a fost examinată în cadrul Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării rasiale, în baza art.14 al Convenției internaționale cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;

Pe parcursul anului **2016**, în procesul de pregătire a ratificării Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare (CELRM), BRI a organizat o serie de consultări interne cu administrația publică locală din localitățile compact populate de minoritățile naționale, în scopul coordonării ulterioare a listei angajamentelor Republicii Moldova, în special cu privire la limbile: ucraineană, rusă, găgăuză, bulgară, germană, idiș, poloneză, romani, în baza prevederilor CELRM pentru includerea în proiectul instrumentului/legii de ratificare. În colaborare cu oficiul PNUD Moldova, s-a realizat proiectul „Consolidarea supremației legii și protecției a drepturilor omului în Moldova”, al cărui obiectiv principal constă în evaluarea costurilor existente acoperite din Bugetul de Stat al Republicii Moldova și estimarea fondurilor suplimentare necesare pentru implementarea Cartei în urma ratificării de către Republica Moldova.

Promovarea dialogului intercultural și a spiritului de toleranță prin organizarea manifestărilor etnoculturale (forumuri, conferințe, mese rotunde, festivaluri, zilele limbii, zilele culturii etc.)

BRI susține financiar în fiecare an circa 300 de activități, inclusiv cu sprijinul organizațiilor internaționale, dintre acestea menționăm:

- mese rotunde în cadrul proiectului național „Programul de instruire lingvistică a minorităților naționale din Republica Moldova”, precum și a Programului „Învățăm româna la distanță”, care au scopul de integrare lingvistică, socială, culturală și profesională a vorbitorilor de alte limbi, susținute financiar de Înalțul Comisar pentru Minoritățile Naționale OSCE de la Haga (2016);

- comemorarea Holocaustului la 27 ianuarie 2016, desfășurarea conferinței „Holocaustul – lecție a contemporanității”, organizat de către BRI în colaborare cu Universitatea de Stat din Moldova, în cadrul săptămânii dedicate comemorării victimelor Holocaustului (ianuarie 2016);

- festivități dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne: masa rotundă, concursul literar-muzical „Limba maternă – sufletul poporului” (22 februarie 2016);

- cu sprijinul OSCE ODIR Varșovia, de Ziua Internațională a Romilor, a fost organizată masa rotundă „Succese și provocări în implementarea politicilor pentru populația de etnie romă din Republica Moldova” (8 aprilie 2016);

- Zilele Scrisului și Culturii Slave în Republica Moldova, cu participarea ambasadelor Ucrainei, Federației Ruse, Bielorusiei, Bulgaria (mai 2016);

- masă rotundă organizată în colaborare cu Reprezentanța ONU în Moldova „Ștafeta egalității și diversității” (mai, 2016);

- platformă de dialog organizată în colaborare cu Oficiul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului, cu societatea civilă romă și comunitatea internațională din Republica Moldova (27 mai 2016).

- masă rotundă organizată în colaborare cu PNUD Moldova pentru prezentarea Raportului general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova (3 iunie 2016);

- conferința internațională, în parteneriat cu Universitatea de Stat din Moldova, „Identități naționale în dialog intercultural”, cu participarea experților din Germania, Polonia, Rusia, România (februarie 2016).

Anual, BRI organizează Festivalul Republican al etniilor „Unitate prin diversitate” la care participă reprezentanți ai organizațiilor internaționale acreditate în Republica Moldova, reprezentanți din circa 22 de raioane, 105 colective ale minorităților naționale, 97 organizații etnoculturale (septembrie 2016).

În parteneriat cu Moldova-Institut Leipzig, BRI a organizat școala de vară „Multietnicitate și regionalism în Republica Moldova – aspecte istorice, culturale și sociale” (24 august – 13 septembrie 2016).

A fost semnat Acordul de colaborare între Biroul Relații Interetnice și Centrul Internațional de Multiculturalism din Baku (15 septembrie 2016).

S-au desfășurat acțiuni comune moldo-bieloruse la inițiativa structurilor omoloage – Biroul Relații Interetnice și Însărcinatul pentru Religii și Naționalități pe lângă Comitetul de Miniștri al Republicii Belarus: vizita delegației din partea Însărcinatului pentru Religii și Naționalități pe lângă Comitetul de Miniștri al Republicii Belarus în Moldova, organizarea mesei rotunde „Realitățile contemporane și perspectivele colaborării internaționale în domeniul relațiilor interetnice”, întreveneri, discuții, schimb de opinii cu membrii asociațiilor

obștești de pe ambele maluri ale Nistrului, organizarea unor concerte festive la Comrat și Tiraspol, cu participarea colectivelor folclorice din Republica Belarus etc. (14-18 mai, 2016).

Suportul activității organizațiilor etnoculturale în domeniul păstrării și dezvoltării culturii se efectuează și prin intermediul Casei Naționalităților – un centru cultural, metodic și informativ, care funcționează pe lângă BRI.

XVIII. SOCIETATEA CIVILĂ

Printre principalele reușite la acest compartiment pot fi evidențiate următoarele:

- aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 967 din 9 august 2016 „Cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional”. Avînd în vedere necesitatea consolidării mecanismelor de participare a societății civile în procesul decizional și asigurării accesibilității informației privind proiectele de decizii, au fost elaborate și operate modificări la legislația de specialitate. Scopul acestei hotărâri de Guvern este de a detalia și a extinde spectrul de mijloace prin intermediul cărora societatea civilă poate fi implicată în procesul decizional, precum și de sporiri nivelul de responsabilitate a autorităților publice prin actualizarea procedurilor interne referitoare la transparența în procesul decizional, desemnarea responsabililor privind consultarea publică cu societatea civilă în procesul decizional, instituirea liniilor telefonice instituționale de informare a societății civile, elaborarea, actualizarea și publicarea listei organizațiilor nonguvernamentale pe domeniile de activitate etc.;

- aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 1430 din 28 decembrie 2016 „Pentru modificarea și completarea Regulamentului Consiliului Național pentru Participare”. În vederea extinderii sectorului de cooperare cu societatea civilă, Guvernul a selectat membrii Consiliului Național pentru Participare pentru anii 2017-2019. Această acțiune are drept obiectiv primordial consolidarea și implicarea societății civile, a mediului de afaceri și a cercurilor academice în procesul de elaborare, implementare, monitorizare, evaluare și actualizare a documentelor de planificare strategică (în procesul decizional), inclusiv pentru crearea unui mecanism eficient de cooperare între societatea civilă și Guvern, care să asigure transparența, eficiența și calitatea.

Cooperarea cu societatea civilă reprezintă o componentă importantă a activității Guvernului. Consolidarea statului de drept, accelerarea procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, inclusiv continuarea reformelor de modernizare a țării, pot fi realizate cu succes doar cu implicarea activă a societății civile.

În acest sens, a fost supusă revizuirii Strategia de dezvoltare a societății civile pentru anii 2012-2015 și a fost elaborat proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2017-2020, care reflectă angajamentul Republicii Moldova de a consolida în mod constant condițiile pentru dezvoltarea dinamică a

societății civile și reprezintă o bază pentru consolidarea cooperării dintre Guvern și societatea civilă, inclusiv prin examinarea posibilităților de a îmbunătăți instituționalizarea mecanismelor de cooperare. Fiind edificată pe principiile încrederii reciproce, parteneriatului, transparenței, participării, nonpartizanatului politic, Strategia continuă eforturile demarate în cadrul realizării strategiilor precedente de dezvoltare a societății civile (2009-2011 și 2012-2015) și se axează pe aceleași priorități strategice.

Scopul principal este eficientizarea comunicării și cooperării guvernării cu sectorul asociativ și identificarea celor mai bune practici pentru sporirea transparenței activității Executivului prin implicarea sectorului nonprofit.